

# **Vegyipari jogharmonizáció**

## **Tanulmány**

**Készült az  
Ágazati Párbeszéd Központ Szolgáltató Kht  
797-5-2005. számú megbízása alapján**

**2006. március 17.**

**Készítette: Dr. Körtvélyessy Gyula  
Magyar Kémikusok Egyesülete, Főtitkár**

Vegyipari jogharmonizáció .....	1
Bevezetés .....	3
A vegyiparban fellelhető veszélyek osztályozása .....	4
Fogalmak .....	5
A kémiai anyagok hatásai .....	7
Ember .....	7
Környezet .....	8
Példa az anyagok életciklusára, a kockázatokra és az érintett iparágakra.....	9
A tanulmány felépítése .....	11
Kémiai biztonság Európában.....	13
Az európai jogrendszer és a munka világa.....	13
A munkavédelmi keretirányelv az Unióban.....	14
A munkahelyi kémiai biztonsági szabályozások az EU-ban.....	15
Kémiai biztonság az anyagok piacán .....	16
Az anyagok veszélyességi osztályozása és címkézése.....	17
Globális szabályozások .....	17
Az EU osztályozási és címkézési szabályozása .....	19
Biztonsági adatlapok az Európai Unióban .....	20
Az anyagok kockázatértékelése .....	21
A különösen veszélyes anyagok korlátozása .....	22
A REACH bevezetésével megszűnő és módosuló szabályozások.....	23
Szektorszabályozások.....	23
A kémiai biztonságra (termékek és munkahely) vonatkozó nemzetközi szabályok hazai átvétele .....	24
Munkahelyi szabályozások .....	24
Globális előírások.....	24
Az EU csatlakozás előtti jogharmonizáció a munkahelyi kémiai biztonságban.....	25
A kockázatértékelés, mint újdonság a hazai szabályozásban.....	26
A termékek kémiai biztonsági szabályozása Magyarországon .....	27
A környezetvédelemmel kapcsolatos EU előírások .....	30
Az EU környezeti politikájáról általában .....	30
Az EU környezetpolitikájának elméleti alapjai.....	30
Az EU környezetpolitikájának alapelvei.....	31
Az EU környezetpolitikájának eszközei .....	33
Jogi eszközök .....	33
Gazdasági szabályozók .....	34
Együtműködés a társadalom szereplőivel .....	34
A Bizottsághoz benyújtott panaszok .....	35
Környezetvédelmi Akció Programok.....	35
Az EU környezeti szabályozásainak átvétele a hazai jogrendbe.....	37
A társulás előtt elvégzett feladatok .....	37
A környezetvédelmi feladatok kerete: a nemzeti környezetvédelmi program.....	37
Pénzügyi támogatások a csatlakozást követően .....	38
Az Európai Unió csatlakozás egyes környezetvédelmi területei.....	39
A Seveso irányelv.....	39
Az IPPC irányelv honosításának problémái.....	39
A környezeti adatok publikálása, az EPER.....	39
Vízkeret irányelv honosítása .....	40
Levegőtisztaság védelem.....	41
Hulladékgazdálkodás, kármentesítés.....	41

Klímapolitika.....	42
Szabványosítás .....	43
Meghatározás és alapelvek.....	43
A szabványok kidolgozása és alkalmazása .....	44
Kapcsolat a jogszabályok és szabványok között.....	45
Harmonizált szabványok és a jogkövetés.....	46
1. Melléklet A hazai, a vegyipar kémiai tevékenységét érintő jogszabályok .....	47
2. Melléklet: Az Európai Uniónak a vegyipar kémiai tevékenységet érintő joganyaga .....	58
3. Melléklet: Veszélyek – Veszélyforrások – Veszélyes hatások .....	63
4. Melléklet: Jogalkotás az Európai Unióban.....	64
A jogalkotási folyamat .....	64
Az EU „jogszabályai” .....	65
Rendelet.....	65
Irányelv.....	65
Határozat .....	66
A hazai feladatok az uniós jogalkotásban .....	67
5. melléklet: Keresés az Európai Unió joganyagaiban.....	68
6. Melléklet: A Tanulmányban használt és egyéb hasznos rövidítések .....	69
Nemzetközi: .....	69
Hazai: .....	69
7. Melléklet: A GHS rendszer várható bevezetési ideje.....	71
8. Melléklet: A Globális Harmonizációs Rendszer veszélyszimbólumai .....	72
9. Melléklet: A vegyipari kockázatokról néhány adat és számítási módszer.....	73
10. Melléklet: Mikor vezette be Magyarország az EU irányelveket? .....	75

## **Bevezetés**

A tanulmány célja, hogy a vegyiparban dolgozók (és esetleg az államigazgatási munkatársak) számára áttekintést adjon az Európai Unióhoz való csatlakozás után arról, hogy milyen módon történt meg az EU joganyag átvétele a hazai jogrendbe a vegyipari vállalatokat érintő területeken. Azzal a nehéz és igazából a hatóságokra tartozó kérdéssel nem kívánok foglalkozni, hogy ezeket a jogszabályokat mennyire alkalmazzák az egyes vállalkozások (vagy a hatóság). Az a kérdés pedig messze kívül esik a tanulmány keretén, hogy a jogszabályok alkalmazása eléri-e a kívánt eredményt: a hazai vegyipar versenyképes működése a kívánt elviselhető kockázatot jelentse csak a dolgozókra, a lakosságra és az élő-élettelen környezetre. Ennek ellenére nem kerülhetjük el a téma tárgyalását anélkül, hogy ilyen utalások ne fordulhassanak elő. Ezek a szerző egyéni tapasztalatain alapulnak, és egyéni véleményét tükrözik, biztosan nem tekinthetők az adott kérdés pontos és tudományos felmérésének (ha ilyen egyáltalán lehetséges).

A téma tárgyalásánál az alapvető nehézséget az okozza, hogy mértékadó források (Cefic, az Európai Vegyipari Tanács) véleménye szerint ma Európában 500 felett van a vegyipari vállalatokra vonatkozó rendeletek és irányelvek száma. Magyarországon is igen nagyszámú

törvény és rendelet szabályozza a vegyipar működését. Mindkét jogalkotási helyen ezek igen gyakran módosulnak is.

Az első feladat tehát a tématerület behatárolása. A kiválasztási szempont az volt, hogy csak a vállalatok többségére vonatkozó, kémiai jellegű szabályozásokkal foglalkozzam. Tehát nem kerülnek tárgyalásra a gazdasági jellegű előírások (vám, könyvelés, ÁFA, mérleg, stb.), sem pedig azok az un. szektorszabályozások, melyek csak egy-egy szűk szakmaterületre (gyógyszer, növényvédő szer, textil, bőr, papíripar, stb.) vonatkoznak. Ugyancsak nem tárgya a tanulmánynak az általános munkavédelemmel kapcsolatos előírások vizsgálata jogharmonizációs szempontból, ilyenek pl. a munkahelyi megvilágítás, képernyő előtti munka, veszélyes szerszámok, stb. De általános érvényük és fontosságuk miatt az 1. mellékletben, mely egy részletes összehasonlító táblázat az EU és a hazai vegyipari joganyagról, ezek, és a szektorszabályozás is szerepelnek.

## **A vegyiparban fellelhető veszélyek osztályozása**

A másik feladat a még így is hatalmas anyag osztályozása. Mivel a szabályozások célja, hogy betartásukkal a vegyipar tevékenységéből adódó veszélyforrások csak elfogadható kockázatot jelentsenek, az osztályozásnál kiindulhatunk a [veszélyek 4. mellékletben](#) megadott általános táblázatából. Látható ebből, hogy a veszélyek eredete a következő lehet:

- munkaeszközök (járművek, forgó alkatrészek, stb.)
- munkakörnyezet (szűk, rendetlen, zárt, nagynyomású, víz alatti munkahely, közlekedési akadályok, kényelmetlen testhelyzet, túl meleg vagy hideg munkahely, stb.)
- fizikai tényezők (áram, sugárzás, hanghatás, forró vagy hideg felületek, rezgés, forrázás, fagyás – a két utóbbi köthető kémiai tényezőkhöz is, stb.)
- biológiai tényezők (állatok, mikroorganizmusok-fertőzések)
- kémiai tényezők (mérgező, maró, allergizáló, érzékenyítő, instabil, robbanó, rákkeltő, mutagén, teratogén anyagok vagy porok, illetve vegyi anyagokkal szennyezett élelmiszerek)
- emberi tényezők (jelentős koncentrációt, vagy erőkifejtést igénylő, monoton, éjszakai, vagy egyedül végzett munka, fenyegetettség, zaklatás, túl sok vagy túl kevés információ, túl sok ügyfél, és ha a dolgozó veszélyeztetett csoportba tartozik, pl. fiatalok, terhes, csökkent munkaképességű, gyógyszert szed, dohányos, stb.)

A kockázatos dolog háromféle lehet:

- az ember (dolgozó vagy lakosság),
- az épített környezet és

- a természetes környezet.

A veszélyforrásoknak a biztonságos működtetéshez megfelelő ellenőrzése négy tényező segítségével lehetséges:

- ✓ a megfelelő előírások (külső és belső szabályozások, ezek dokumentáltsága és hozzáférhetősége)
- ✓ a megfelelő technológia (csővégi vagy megelőző módszerek, munkafolyamatba épített biztonság, stb.)
- ✓ a megfelelő személyi állomány, (kiválasztás és képzés: készség és végzettség)
- ✓ a megfelelő infrastruktúra (átlátható, szervezett, karbantartott, rendelkezésre álló eszközök és fizikai erőforrások, víz, gőz, préslevegő, csatornázás, hulladékkezelés, stb.)

## Fogalmak

A továbbiakban csak a kémiai veszélyforrásokkal foglalkozom. Itt és a tanulmány további részében a következő meghatározásokat alkalmazom:

**Veszély:** *az a mód, ahogy egy tárgy vagy helyzet, vagy **anyag** károsodást okozhat*

Veszély akkor áll fenn, ha egy tárgy, egy helyzet, vagy egy **anyag** olyan benne rejlő képességgel rendelkezik, mely káros eredményhez vezet. Ilyen veszély (veszélyforrás) lehet a hibás járda, a védőborítás nélküli gép, a jeges úttest, egy tűz, egy robbanás, vagy egy mérgező gáz hirtelen szabadba kerülése, vagy egy mérgező anyag.

**Expozíció:** *annak a mértéke, hogy a károsodás valószínű fogadója mennyire lesz kitéve a veszélynek.*

A potenciális fogadó jelenléte az adott területen és a veszélyforrástól való távolsága meghatározza a kockázat mértékét. Például, egy tűz, vagy egy robbanás kárt okozhat egy közeli épületben és annak belsejében, vagy a járművekben vagy a berendezésekben, de nem okoz kárt az emberekben, ha az adott időben nincs ember a közelben.

**Kockázat:** *annak az esélye, hogy a károsodás bekövetkezik.*

Veszély akkor áll fenn, ha egy tárgy, helyzet vagy anyag károsodást okozó belső tulajdonsággal bír. A kockázat pedig annak az eshetősége, hogy ez a károsodás bekövetkezik-e: tehát a kockázat lehet nagy, elfogadható vagy elhanyagolható.

Hétköznapi életünkben körül vagyunk véve veszélyekkel. Folyamatosan értékeljük ezek kockázatát, ilyen vagy olyan módon, tudatosan, vagy automatikusan. Amikor eldöntjük, hogy átmegyünk-e az úton, hogy egészségesen étkezünk-e, vagy hogy miként gondoskodunk a

családunkról, mindig a szóban forgó veszélyforrásokat mérjük fel, és a kockázatokat értékeljük, mielőtt cselekszünk. Sajnos a hétköznapi életben a két fogalom használata, veszély és kockázat, összemosódik.

**Termék:** mindaz az anyag, készítmény, árucikk, amit a vegyipar előállít.

**Anyag:** Az a termék, mely vagy egykomponensű, vagy annak tekinthető (pl. benzol, akrilnitril, butil-acetát, beleértve a szennyezéseket és a tároláshoz szükséges stabilizátorokat), vagy eleve többkomponensűként képződik a technológiában (propán-bután gáz, erjedési izoamilalkoholok, vegyipari benzin, stb.).

**Készítmény:** Az a termék, mely több anyag mechanikai (keverék) vagy molekuláris (elegy) keveréséből képződik: (95-ös oktánszámú benzin, mint az etil-terc.butil-éter, vegyipari benzin, reformátum és más komponensek elegye; vagy a Kalmopyrin tabletta, mint az acetilszalicilsav hatóanyag és a. laktóz keveréke, vagy a szárazhabarcs, mely homok, mészpor és polimer diszperzió keveréke.)

Az anyagokat és a készítményeket együtt vegyi anyagoknak is hívjuk, jelezve ezzel, hogy szemben az árucikkokkal, ezeknél a használati értéket az adott termék kémiai összetétele adja. Ezeket vagy önmagukban hasznosítjuk, mint a benzint, vagy a gyógyszert, vagy pedig árucikké alakítjuk, mint a sztírolt egy műanyag hablémezzé, tehát árucikké polimerizálhatjuk, vagy a szárazhabarcsból és téglákból házat építünk.

**Árucikk:** Az a termék, mely anyagokból és/vagy készítményekből jön létre, és melynél a használati értéket nem a termék kémiai komponensei, hanem a használati igényt kielégítő formája határozza meg. Ilyenek például a műanyag hablémez, az U-vas, az acélrugó, a polietilén fólia, mint primer termékek, majd az ezekből összeállított bonyolultabbak, a cipő, az evőeszköz, a ház, az autó. A mindennapi életben az árucikkeket alkatrészeknek, tárgyaknak, eszközöknek, létesítményeknek, berendezéseknek, gépeknek hívjuk.

A vegyi anyagok veszélyes tulajdonságait leginkább komponensenként, tehát anyagonként határozták és határozzák meg, hiszen ezekből, mint építőelemekből relatíve kevesebb van, mint készítményből. Ezért a továbbiakban az *anyagokról* fogok beszélni. Nem jelenti ez azt, hogy a szabályozások ugyanúgy nem foglalkoznak a készítményekkel is, vagy hogy nem lehet veszélyes tulajdonságokat a készítményekre is megmérni. A készítmény-szabályozások időben később születtek meg, és a készítmények veszélyességét gyakrabban a komponenseikből, az anyagokból – megfelelő szabályok alkalmazásával – teszik össze, minthogy magára a készítményre végeznék el a veszélyességi vizsgálatokat.

## A kémiai anyagok hatásai

### Ember

Az anyagok az **emberre** öt alapvető veszélyt fejthetnek ki aszerint, hogy a hatást kémiai-biokémiai (mérgezés, marás, érzékenyítés, fertőzés) expozíció, vagy mechanikai, vagy égési, vagy fagyási sérülés, vagy fulladás okozta. Az első lehet közvetlen, ez azt jelenti, hogy a veszélyeztetett embert az anyag előállítása vagy felhasználása közelében tartózkodva éri a hatás, míg a közvetett expozíciók esetén az anyag már elkerült eredeti gyártott helyéről:

- ❖ közvetlen kémiai expozíciót az emberre (anyagokkal végzett szokásos munka következtében a munkahelyeken, vagy anyagszállításkor, vagy robbanás, vagy tűz esetén bekövetkező kiömlésnél akárhol. Esetlegesen előfordul közvetlen expozíció az otthonokban is, hiszen ott is használnak vegyi anyagokat, hipó, mosószerek, stb.),
- ❖ közvetett kémiai expozíciót az emberre
  - az anyagok égésénél, kiömlésénél keletkező bomlástermékek (szén-monoxid, sósav, klór, stb.) vagy a táplálékláncban az anyagokból keletkezett és az állat szervezetében maradó bomlástermékek révén,
  - az anyagok a levegőből vagy az ivóvízforrásokból – messze a keletkezési helytől -, illetve a perzisztens anyagok akár a táplálékláncból eredeti formájukban is visszakerülhetnek az emberbe,
  - a tárgyokban = árucikkekben lévő anyagok azok használatakor a munkahelyen vagy otthon,
- ❖ mechanikai, égési, fagyási vagy fulladás okozta sérülés az emberen (a munkahelyen, szállításkor, tároláskor, otthon) a vegyi anyagok robbanásakor, vagy a kiömlést követően, pl. gyors párolgásnál (pl. cseppfolyós nitrogén okozta fagyás vagy fulladás))

A hatás előfordulásának helye szerinti szempontokat elkülönítve a következő négy helyszínt kell megemlíteni, mint az anyagokkal kapcsolatos potenciális veszélyforrást:

- Munkahely. Itt lehet a sérülés expozíció, vagy a robbanás, kiömlés vagy égés miatti mechanikai, égési, fagyási vagy fulladási.
- Szállítás. A sérülések ugyanolyanok, mint a munkahelyen
- Tárolás. A sérülések ugyanazok lehetnek, mint előbb. A külön tárgyalást az kívánja, hogy szabályozási szempontból is a tároláshoz kötött rendelkezések megkülönböztetik maguknak a tárolóknak a követelményeit, hogy az anyagok szabaddá válása elkerülhető legyen (kettős fal, égésvédelem, engedélyezés, stb.) az anyagokkal való szokásos munkának a követelményeitől, mikor is a tárolókból való anyagkivétel és

eltárolás maguk munkafolyamatnak számítanak és légtér-koncentrációhatár, emisszió-korlátozás, stb. vonatkoznak rájuk.

- Otthon. Az erre a helyszínrre vonatkozó „szabályozások” nem képezik a tanulmány tárgyát, de nyilvánvalóan a gyártóknak, majd pedig annak a szolgáltatói láncnak, melyen keresztül az anyag eljut eredeti formájában vagy egy készítménybe, vagy egy árucikkbe keverve a lakossághoz, kötelezően tovább kell(ene) adnia azokat az információkat, melyek az adott termék biztonságos kezeléséhez szükségesek. Amint a napi hírekből mindenki értesülhet, a lehetséges sérülések tekintetében – sajnos – itt is minden eshetőséggel (az anyag expozíciója, robbanás, égés, fagyás, fulladás) számolni kell.

Szokásos az emberi hatásokat az un. végpontok és a bekerülési utak szerinti is tárgyalni: nyelés, belégzés, bőrön keresztüli felszívódás, vagy a hatás alapján: mérgezés, marás, irritáció, rák, szaporodásra való hatás, stb.

Végül lehet és nagyon gyakori az anyagok emberre gyakorolt kockázatait a szerint csoportosítani, hogy az anyagok életciklusának melyik fázisában merülhetnek fel:

- Gyártás: Ezzel foglalkozik a munkahelyi egészségügy, de a környezetvédelem nagy része is, hiszen az anyagok mindkét „irányban” elhagyhatják a gyártás helyét.
- Szállítás: Ezekre a kémiai biztonsági előírásoktól eltérő, azokkal gyakran nem harmonizáló szabályozások vonatkoznak, természetesen a különféle szállítási módokra (közút, vasút, repülő, hajó) gyakran további eltérésekkel.
- Tárolás: Egyes anyagok különleges tárolást igényelnek a biztonságuk megfelelően
- Megsemmisítés: Az életciklus végén a minél kisebb kockázattal való megszabadulás a cél.

## **Környezet**

Az anyagok *környezeti* hatását tekintve ugyanúgy végig lehet tekinteni az előbbi szempontokat. Itt nyilvánvalóan nem sérülés következhet be, de ugyanúgy lehet közvetlen környezeti expozícióról beszélni, mikor maga a gyártott anyag változatlan kémia összetétellel kerül ki a környezetbe, mint közvetlenül, hiszen az anyagok legtöbbször a környezetbe kerülve átalakul, és az átalakulás termékeinek a hatását is figyelembe kell venni. Az anyagok mechanikai vagy tűzhatása nyilvánvalóan a robbanás vagy a tűz következtében a környezetben végbement káros folyamatokat jelenti. Előfordulhat a környezetben élő élőlényekre (növények, állatok) gyakorolt fulladás vagy fagyás is.



Minden további szempont, tehát az előfordulás fizikai helye, vagy az anyag életciklusában elfoglalt hely is ugyanolyan a környezetre való hatásnál, mint az emberre való hatásnál.

Az anyagok környezetbe kerülésénél – kicsit az emberbe való kerülés „útjainak” analógiájára a legfontosabb tárgyalási osztályozás azon „befogadó” szerint történhet, ahova az anyag kerül. Ez lehet a talaj, valamely vízkészlet, a levegő, vagy megkülönböztetik ezektől a hulladékokat, melyek jobb esetben tárolóba, rossz esetben valahol a talajra, esetleg a tengerbe kerülnek (bár láttam Távol-keleten a levegőben folyamatosan repdeső műanyag zacskókat is...)

### **Példa az anyagok életciklusára, a kockázatokra és az érintett iparágakra**

Tekintetbe kell venni, hogy életciklus szempontjából az anyagok kémiai megszületésüktől kezdve a kémiai átalakulásukig „élnek”, akár önmagukban vannak, akár készítményben, vagy árucikkben. Ez néhány konkrét példa kapcsán világítható meg, és jól rámutat az anyagokkal kapcsolatos veszélyek széles körű potenciális hatásaira. A toluol a nyersolajban lévő szénhidrogénekből krakkolás, aromatizáció és hasonló kémiai folyamatok során keletkezik, majd rektifikálással választják el tiszta állapotban. A Mol Rt. és a TVK Rt, ahol Magyarországon toluolt gyártanak, a teljes mennyiséget értékesíti. De a toluol által okozott kémiai kockázatok szükségszerűen megjelennek a Mol által értékesített, toluolt tartalmazó termékekben = készítményekben is, pl. a motorbenzinben, az aromás hígítóban, stb. Gondolni kell a nagy mennyiségű toluol (toluolt tartalmazó termékek) szállításának kockázataira is.

A toluolt tisztán megvásárló vállalkozások kétfélek:

- Vagy kémiailag továbbalakítják azt, mint a BorsodChem Rt. dinitrotoluol izomereleggyé, és ettől a pillanattól kezdve a toluol életciklusa véget ér (persze a BorsodChemnek szüksége van a toluol mindenféle veszélyes tulajdonságára, a rá vonatkozó szabályozásokra és a kockázatainak elemzésére, hiszen tárolnia, mintáznia, vizsgálnia kell, majd pedig a nitrálási reakcióba betáplálnia, sőt azt követően is, hiszen a reagálatlan toluolt elválasztják és regenerálják).
- Vagy valamilyen oldószerkelegyebe keverik, tehát egy készítményt hoznak létre. Ilyen például sok festék oldószere, melyek a toluolon kívül metil-etil-ketont, butil-acetátot, ciklohexanont és más anyagokat is tartalmaznak.

Az oldószert összekeverő cégnél a toluol életciklusa nem ér véget, hiszen a létrehozott hígítóban 20-30%-ban jelen van a toluol, és befolyásolja, adott esetben meghatározza a hígító veszélyes tulajdonságait. Ezt általában additív szabállyal számítják az egyes komponensek veszélyességi adataiból. Ez nyilvánvalóan egyszerűbb, mint az ugyanilyen, vagy hasonló

anyagokból és toluolból, a sokféle koncentrációban összerakott, rengeteg oldó-és hígítószer mind külön-külön megvizsgálni.

A hígítót értékesítik. A toluol veszélyes tulajdonságai egyformák, ha a lakosság, egy profi szobafestő-mázoló, vagy üzemszerűen hozzák létre a bevonatot. Azonban a fellépő kockázatok már nagymértékben eltérhetnek, hiszen egy-egy lakos *ritkán* és *kis* mennyiséget használva fest otthon, de igen *sokan* választják takarékosági okból a csináld magad megoldást. A profi mázó *folyamatosan* érintkezik a toluollal. Egy nagyüzemi festőműhelyben pedig *folyamatosan* és *nagy* mennyiségű toluolt használnak, de a technológia a legtöbb helyen *zárt*, a keletkező gőzöket egyre inkább elégetik, és nem engedik a szabadba. A kockázatot végső soron e tényezők együttes értékelése adja.

Legyen egy másik példa a PVC-ben felhasznált ólomszappan hőstabilizátor. Előállítás után ezeket vagy tisztán, mint *anyagot* értékesíti a gyártó, vagy rögtön más segédanyagokkal, vagy akár pl. a PVC-vel is összeömlesztik, és a kapott *készítményt* értékesítik. Természetesen az ólomszappan jelen van a kapott termékekben. A műanyag-feldolgozók tisztán ólomszappant, ezt tartalmazó keverékeket, vagy mesterkeverékeket vásárolnak és célberendezésben előállítják az adott árucikket, pl. a PVC fóliát vagy csövet, stb. Látható, hogy az ólomszappan továbbra is jelen van az egész folyamatban és a végső árucikkekben is. Az ólomszappan emberre és a környezetre való veszélyességét az egész folyamatban ismerni kell. (A gyártási hulladékok kezelése, a porképződés mértéke és kiszűrése kapcsán ez fontos szempont, stb.). A kapott cső végső felhasználása dönti el, hogy a termék kockázata elviselhető-e vagy nem. A megoldás az, hogy egy speciális szektorszabályozásban (rendeletben vagy harmonizált szabványban) előírják, hogy élelmiszer tárolására, továbbítására nem lehet *ólomstabilizátort* tartalmazó műanyag terméket, csövet használni. Hiszen az ólom ott van, adott körülmények között kioldódhat, és a szennyezett élelmiszer mérgezhetheti a lakosságot. Ugyancsak tekintetbe kell venni azt a kockázatot, mely nem élelmiszert szállító, hanem pl. csatornacsőben való, most még engedélyezett felhasználás esetén, a cső megsemmisítésekor fellép, hiszen bár ez az ólomszappan életciklusának végét jelenti, de maga az ólom, mely a veszély oka és forrása (nem az ólomszappan zsírsav része a veszélyes!) az égetéssel nem pusztul el, a szálló porba és a hamuba kerül.

Látni kell a fenti megfontolásokban azt is, hogy egy-egy anyag miként „vándorol” az iparágak között: a toluol a petrokémiai iparban születik meg, esetleg egy alapanyaggyártó üzemben keveredik össze más oldószerekkel, majd a festékiparban fejt ki kitűnő oldó hatását, és végül lehet, hogy egy égetőműben fejezi be pályafutását. Az ólomszappan is a vegyiparban kezd, aztán vagy a gyártónál, vagy egy kompaundálónál keveredik össze más komponensekkel

készítménnyé. Nagyon fontos, hogy bár ezután pl. a csőgyártónál még mindig szakemberek kerülnek érintkezésbe az anyaggal, de ezután már az építőiparba kerül, sőt azután a lakossághoz. Ott már senki sem foglalkozik azzal, hogy milyen hőstabilizátor kellett a PVC feldolgozásához, ami persze még mindig benne van a csőben.

Látható, hogy igen nehéz olyan szabályozást készíteni, mely a toluol, vagy az ólomszappan mindenféle felhasználását egyformán szabályozni tudja. Ezért az a gyakorlat alakult ki, hogy az EU-ban szabályozták a *piacra kerülő* anyagokat általában, majd ezt követően un. szektorszabályozásokban (élelmiszeripar, hulladékfeldolgozás, munkahelyi porok) azokat a speciális termékkezeléseket és -felhasználásokat, melyeket figyelembe kell venni. Ilyenek pl. a gyógyszerek, a növényvédő szerek, az élelmiszerekkel érintkező árucikkek, az orvosi eszközök, stb, mint termékek, és a szállítás, tárolás, hulladékkezelés, mint speciális folyamatok, felhasználások. Ezeket külön szabályozták.

Ezért az anyagokkal kapcsolatos szabályozások tárgyalásánál a vegyi anyagok általános előírásait és a munkahelyi előírásokat fogom tárgyalni.

Külön problémát jelentenek a környezetvédelmi szabályozások. A fenti példákból is látható, hogy a toluol kikerülhet a levegőbe, bekerülhet a szennyvízbe, majd onnan az élővizekbe, és ha a tönkrement festéket a kommunális hulladékba rakjuk, akkor bizony az a talajba, majd a felszíni vizekbe is juthat. Normál esetben az elhasznált festékek pedig folyékony és veszélyes hulladékot jelentenek. Nem volna igazán megoldás, ha a szennyvízbe került toluolt levegőátfúvatással a levegőbe juttatnánk, vagy ha egy festőüzemből kilépő oldószeres levegőt vízzel mosnánk, majd a szennyvizet a csatornába engednénk. A környezetvédelemnek integrálnak kell lennie: az összes „helyeket” együtt kell optimalizálnunk a teljes környezeti hatást és a költséget együtt minimalizálva.

Ezért az ezekre vonatkozó szabályozásokat levegő, víz-talaj, hulladék csoportosításban tárgyalom. Külön csoportba kerülnek a vállalat egészét érintő szabályok, pl. a környezetvédelmi hatástanulmányokra, vagy az egységes környezethasználati engedélyekre vonatkozóak.

## **A tanulmány felépítése**

A tanulmány során először a vegyi anyagok kémiai biztonsági kérdéseit tárgyalom, majd pedig a környezetvédelem előírásait. Mindkét témakörnél az egész világra, vagy Európára vonatkozó szabályozások után következik az a mód, ahogyan a hazai jogrend átvette az adott terület előírásait. Az Európai jogrend felépítését a 4. mellékletben kicsit részletesebben

kifejtem, ehhez kapcsolódva az 5. mellékletben bemutatom, hogy az EU joganyagokat miként lehet az Interneten keresni.

Az 1. melléklet rövidített és nyomtatott formában is megtalálható a tanulmányban, de az elektronikus formában ez egy nagyobb Excel fájl. Ennek előnye, hogy

- terjedelmi okokból sokkal több információt tartalmaz, mint a nyomtatott anyag,
- a megadott két *csoportosítási* oszlopot sorba rendezve kiválasztható az olvasót érdeklő jogszabály,
- minden jogszabály ugrópont (link) és a hazai Internetes jogszabálylistához ([www.magyarország.hu](http://www.magyarország.hu)) csatlakozást tartalmaz, tehát a teljes jogi szöveg egyszerűen megtalálható és olvasható a linkre kattintva,
- tartalmazza az adott jogszabályban meghivatkozott összes EU rendelet és irányelv megjelölését, másrészt ezek is ugrópont formájúak, tehát rájuk kattintva általában magyarul olvasható az EU előírás a [http://europa.eu.int/eur-lex/lex/RECH\\_menu.do](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/RECH_menu.do) oldalon.

Az itt lévő keresési lehetőségekről és módszerekről az 5. mellékletben lehet olvasni.

A megfelelő EU-s elrendezett joganyagot egy külön melléklet, a 2. tartalmazza, szintén nyomtatott, de elektronikus formában is, itt ugrópontokkal. Ez áttekinthetőbben tartalmazza az EU joganyagot, másrészt itt csak olyan szabályozások találhatóak, melyek érvényben vannak (ami nem mindig mondható el a hazai jogszabályokban idézett EU előírásokra, de ugyanez előfordul az EU törvénykezés során is. Ekkora joganyagnál és ilyen átfutási időknél ez természetes: a REACH-ben az új EU vegyi anyag rendeletben is hivatkoznak hatályon kívüli irányelvre.)

A tanulmányban alkalmazott betűszavak feloldását a 6. mellékletben adom meg.

A 7-9 mellékletek kiegészítések a szöveghez. Végül a 10. melléklet bemutatja, hogy a legfontosabb jogi anyagokat mikor vette át Magyarország.

## ***Kémiai biztonság Európában***

### **Az európai jogrendszer és a munka világa**

Az európai törvénykezés először 1952-ben foglalkozott a munkahelyi egészség és biztonság kérdéseivel, amikor is létrejött a későbbi Európai Unió csirája, az Európai Szén- és Acélközösség. Ez a szervezet egy olyan egészségi és biztonsági politikát dolgozott ki, amely speciálisan a szén- és vasiparra irányult.

Amikor azután 1957-ben megalakult az Európai Atomenergia-közösség, kidolgozták a gazdaság sugárvédelmi és sugáregészségügyi politikáját is. E kezdeti lépések után az időközben megalakult Európai Közösség egyre intenzívebben és egyre nagyobb mértékben foglalkozott a munkaegészségügyi és munkabiztonsági kérdések szabályozásával. Ez a munka különösen az 1970-es években erősödött, amikor is a különböző foglalkozásokból eredő veszélyek a munkavállalók egészségét és a termelékenység eredményességét veszélyeztető jelentősége világossá vált. A tagországok felismerték, hogy azonnali és egységes („harmonizált”) védelmet kell biztosítaniuk a munkavállalóknak Európa-szerte, de legalább az Európai Gazdasági Közösség (későbbi Európai Unió) területén. Számos területre fogalmaztak meg irányelveket, amelyeket az országoknak, ha nem is szó szerint, de lényegét tekintve minden pontjukat illetően be kellett építeni a nemzeti törvénykezésükbe.

*Az Európai Közösség egyetlen piacának és törvényének elve (Single Market, Single Act)*

Az 1987. évi „Single European Act” fogalmazta meg és tette lehetővé először, hogy a munkahelyi egészség és biztonság, mint célkitűzés és politika saját jogán önálló legyen. Miután kialakult a belső piac, automatikusan magával hozta az emberek, a munkaerő, az áruk és a tőke szabad áramlását. Ezért szükségessé vált a munkahelyi egészség és biztonság szabályozásának egységesítése (harmonizációja) annak érdekében, hogy az iparnak olyan területekre történő áthelyezését, ahol a védelem szintje (és ezáltal a költségeké is) alacsonyabb, elkerüljék. A munkahelyi egészség és biztonság kérdése ilyen módon az „egyetlen piac” szociális dimenziójába került. A Single European Act 100a. cikkelye kimondja, hogy az Európai Közösségben a szabadon mozgó termékeknek szigorú, magas színvonalú követelményeknek, standardoknak kell megfelelniük. A 118a. cikkelye pedig kihirdeti: a tagállamoknak különös figyelmet kell fordítaniuk a dolgozók munkahelyi egészségnek és biztonságának fejlesztésére, célul kell kitűzniük, hogy a körülményeket (munkakörnyezetet, munkafeltételeket) harmonizálják, miközben a gazdasági fejlesztést/fejlődést is fenn kell tartani. A 118a. cikkely felállította az európai dolgozók egészségét és biztonságát védő minimális követelmények rendszerét. Ez azt jelenti, hogy a

tagállamok a közösségi törvényben lefektetett előírásoknál szigorúbbakat is szabadon bevezethetnek, de ez nyilvánvalóan a versenyképességük csökkenését jelenti.

## **A munkavédelmi keretirányelv az Unióban**

Az Európai Közösségben 1989-ben vezették be a Tanács 89/391/EGK jelzésű irányelvét. Ez egy keretirányelv. Lényege, hogy a munkavállalók, a dolgozók érdekeit szem előtt tartva ösztönözze a munkahelyi egészség és biztonság fejlesztését. Ez az irányelv fogalmazza meg a Közösség alapvető munkavédelmi (munkaegészségügyi és munkabiztonsági) politikáját, lefekteti azokat az alapelveket, amelyekre később ráfűzték azokat az irányelveket és egyéb közösségi jogszabályokat, amelyek alkalmasak a legkülönbözőbb területek munkabiztonsági és munkaegészségügyi kérdéseinek átfogó és részletes szabályozására. Kimondja, hogy a munkaegészségügyi és munkabiztonsági szabályok a magán és az állami szektorra (ezen belül az ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, adminisztratív, szolgáltatási, oktatási, kulturális, szabadidő- stb. tevékenységre) egyaránt ki kell, hogy terjedjenek.

Nem kell viszont az irányelvet alkalmazni, ha bizonyos különleges közszolgálati tevékenységek (katonaság, rendőrség, polgári védelem különleges tevékenységei) jellemzői elkerülhetetlenül összeütközésbe kerülnek vele. Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – az irányelv néhány fontosabb előírását emelem ki.

A munkahelyen a munkával kapcsolatosan bármilyen vonatkozásban a munkavállalók egészségét és biztonságát a munkáltató kell, hogy garantálja; ez a munkaadó kizárólagos kötelessége és felelőssége. Ez az Európai Közösség munkavédelmének (munkaegészségügyének és munkabiztonságának) legfontosabb alapelve. Ez az elv akkor sem sérülhet, ha a munkáltató külső szakmai szolgáltatást vagy személyeket vesz igénybe, hogy alapvető kötelezettségét magasabb színvonalon teljesítse: felelősségét ezekre a szolgálatokra, személyekre nem háríthatja át.

Az irányelv számos a munkáltatóra háruló általános kötelezettségeket is meghatároz. Ilyen *munkáltatói* feladatok:

- ✓ a foglalkozási veszélyeztetés megelőzése;
- ✓ a munkahelyen belül az információáramlás megszervezése,
- ✓ oktatás szervezése, és a szükséges eszközök biztosítása, illetőleg rendelkezésre bocsátása
- ✓ a kockázatbecslés és a kockázatkezelés (beleértve a kockázat elkerülését) elvégzése
- ✓ annak figyelembevétele, hogy a munkavállaló milyen feladatok ellátására képes;

- ✓ a munkaadónak követnie kell a technikai fejlődést, hogy biztosítsa a kollektív védelem (beleértve a műszaki és szervezési eszközöket) elsőbbségét az egyéni védőeszközös védelemmel szemben.

Az irányelv meghatározza a munkáltató számára azokat a védelmi és megelőző szolgáltatásokat, amelyeket kötelező biztosítani. Külön összegzi az elsősegélynyújtással, tűzoltással, munkavállalók kimentésével, a súlyos és közvetlen veszéllyel kapcsolatos munkáltatói feladatokat, és a munkáltatónak a hatóság felé előírt kötelezettségeit.

Részletesen szabályozza a munkavállalók tájékoztatását (ez is munkáltatói feladat), a munkavállalókkal kapcsolatos konzultációs kötelezettségeket, a munkavállalók (és képviselőik) bevonását a munkaegészségügyi és munkabiztonsági kérdések megoldásába, a munkavállalók oktatását.

Előírja a *munkavállalók* kötelezettségeit, amelyek közt hangsúlyozza a munkaeszközök helyes használatát, a védőeszközök kötelező alkalmazását, munkaegészségügyi és munkabiztonsági kérdésekben a munkáltatóval való együttműködést.

Felhívja a figyelmet arra, hogy a munkavállalók részére biztosítani kell az egészségügyi ellenőrzést, illetőleg, hogy a kockázatnak kitett, különösen érzékeny csoportokat meg kell védeni az őket fenyegető veszélyektől.

Végezetül előírja, hogy figyelembe kell venni az irányelvek alkalmazását a műszaki egységesítés és szabványosítás területén, illetve figyelembe kell venni a műszaki fejlődést, a nemzetközi szabályzatokban vagy specifikációkban bekövetkező változásokat, újdonságokat.

A 89/391-es keretirányelvhez csatlakozó, a 16. cikkelyben kapott „felhatalmazás” folytán kiadott további irányelveket a 2. mellékletben találhatjuk meg. Ezek között vannak klasszikus munkavédelmi kérdések, de itt található a munkahelyi kémiai biztonsággal alapvetően foglalkozó 98/24-es irányelv is.

## **A munkahelyi kémiai biztonsági szabályozások az EU-ban**

Mivel a később tárgyalandó, a termékekre vonatkozó kémiai biztonsági szabályozások csak az anyagok *forgalomba hozatalától kezdve* szabályozták csak a tevékenységeket, a munkahelyeken a kémiai biztonságra először a 80/1107/EGK irányelvet adták ki 1980-ban.. Ez a már hatályon kívül helyezett irányelv néhány rákkeltő anyag jelenlétének és expozíciójának korlátozását írta elő a tagországok számára, majd több módosítása is megjelent 84/477, 91/322, 91/382, 96/64. 1998-ban a Tanács 98/24/EK irányelve a munkavállalók munkahelyi kémiai kóroki tényezőkkel szembeni védelméről, hatályon kívül helyezte. Ez a 98/24/EK irányelv egyébként – mint fentebb említettem - a 89/391/EGK

keretirányelv kiegészítő irányelve. Ez a munkahelyi munkavédelmi feladatokkal foglalkozó általános irányelv a 16. cikk 1. bekezdésében felhatalmazza az EU szerveit, hogy a speciális munkahelyi veszélyekre külön irányelveket fogalmazzanak meg. A kémiai kóroki tényezőkre vonatkozik ez a 14. kiegészítés, a 98/24/EK irányelv. A többieket a 2. mellékletben gyűjtöttük össze. Ezek között szerepelnek a biológiai tényezők, a CMR anyagok, a rezgés, a zaj, az ionizáló sugárzás, stb.

## **Kémiai biztonság az anyagok piacán**

Amint a bevezetésben részletesen tárgyaltam, az anyagok lehetnek tűz- és robbanásveszélyesek, környezetkárosítók, egészségkárosítók; a két vagy három tulajdonság és az ezekből származó kockázatok esetenkénti kombinációjával is kell számolni.

A kereskedelmi forgalomban lévő vegyi anyagok száma meghaladja a 100 000-t, az ismerteké a 13 000 000-t. A különböző márkaneveken (fantázianevek) forgalomba hozott készítmények számát 4 millióra becsülik. A készítmények összetétele általában ipari titok, a „fogyasztók” (lakosság, egészségügy, környezetvédelem stb.) körében gyakran ismeretlen.

Az anyagokkal kapcsolatos ismeretek messze nem teljes körűek. Ezzel kapcsolatban néhány adat:

Az átfogóan vizsgált (tesztelt) és ismert vegyi anyagok száma alig több mint 2 000, de még a kielégítően ismert hatású vegyi anyagok száma sem több mint 60 000;

A WHO definíciója szerint minden egyes vegyi anyag potenciális kóroki tényező.

Az OECD, az US Environment Protection Agency és a Nemzetközi Vegyipari Szövetség együttesen vállalkozott az ún. nagy tömegben termelt és felhasznált – mintegy 4 000 HPV (high production volume) anyag - átfogó elemzésére és az elemzés eredményeinek közzétételére.

Mindezek figyelembevételével belátható, hogy a kemizáció fokozott, különösen kontrollálatlan növekedése a kockázatok olyan jelentős növekedését okozza, ami globális következményekkel járhat együtt. Erre először az 1960-as évek második felében az ún. Római Klub (önként vállalkozó Nobel-díjas tudósok csoportja) hívta fel a figyelmet. A Római Klub a veszélyt elsősorban az ún. *globális környezetrombolásban* látta.

A kontrollálatlan kemizáció másik nem kívánatos következménye a korábban ismeretlen, majd egyre gyakoribbá váló *kémiai haváriák, katasztrófák* megjelenése. (pl. a Thalidomid okozta tömeges fejlődési rendellenességek; a szerves higany okozta Minamata betegség; a kanadai klórt szállító vonat robbanása, amely több mint százezer ember evakuálásával járt együtt; a sevezói TCDD (tetraklórdibenzodioxin) kiömlés; a poliklórozott bifeniles



ételmérgezések Japánban; a bopáli tömeges – mintegy 5 000 ember halálát okozó – izocianát mérgezés). A nem kívánatos következményeknek ebbe a csoportjába soroljuk a vegyi anyaggal végrehajtott terrorcselekményeket is (pl. tokiói metró utasai vagy a tbiliszi tüntetők elleni akciók).

A harmadik súlyos következményre – mint már említettük a – WHO hívta fel a figyelmet: megfelelő szabályozottság hiányában a vegyi anyagok – mint kóroki tényezők – a dolgozó ember és a lakosság *tömeges egészségkárosodását* idézhetik elő.

A kemizáció negatív következményeinek megakadályozására az ENSZ nemzetközi összefogást hirdetett meg. 1972-ben, Stockholmban összehívta az első Környezetvédelmi Világkongresszust. A Kongresszust követően nemzeti szintű intézkedéseken alapuló nemzetközi szabályozások léptek életbe, amelyek az ún. kémiai biztonságot voltak hivatva garantálni. A kémiai biztonság lényege: a környezet épségének és az ember egészségének védelme. Alapelveit, szervezeti felépítését, működését és szabályozását illetően utalok az ENSZ különböző szervezeteinek (pl. WHO, ILO, UNEP, IPCS, IFCS), illetve a nemzeti kormányok tevékenységére, rendelkezéseire. A kémiai biztonsági program jelentős részeredményeket hozott, de globális sikert nem tudott biztosítani – fejlesztést igényelt.

Ezért 1992-ben Rio de Janeiróban megrendezett Környezet és Fejlődés Világkonferencián, majd az ezt záró Föld-csúcson a 178 ENSZ tagállam közül 172 ország államelnökei, kormányfői írták alá a 21. század környezetvédelmi programját, az ún. Agenda 21-t. Ennek 19. fejezete megfogalmazza azokat a feladatokat, amelyeket az egyes országoknak a kémiai biztonság továbbfejlesztése, a riói értekezleten definiált, helyes vegyianyag-kezelés érdekében meg kell oldaniuk. A helyes vegyianyag-kezelés a környezet védelme és emberi egészség védelme mellett a társadalom és a gazdaság fejlődésének fenntartását is célul tűzi ki. Ezt úgy kívánja elérni, hogy a környezet és az ember egészségének a védelmét szolgáló programokban az országok kormányai, kormányzati szervei, intézményei partnerként együttműködnek az ún. nem-kormányzati szervekkel – az iparral. Ennek a csúcstalálkozónak egyik határozata volt a veszélyes anyagok feliratozásának egységesítése, hiszen ez a legegyszerűbb eszköz az anyag által hordozott kockázatok széleskörű megismertetésére.

## **Az anyagok veszélyességi osztályozása és címkézése**

### **Globális szabályozások**

Fontos része volt az Agenda 21-nek az a megállapodás, hogy 2000-re létrehozzák a Globális Harmonizációs Rendszert. Már régen nyilvánvalóvá vált, hogy a veszélyes anyag megfelelő kezelése csak úgy lehetséges, ha a világon mindenütt ezek megítélése egységes elvek alapján

megtörténik, és ez megjelenik a termékek címkéin. Ez adna információt a felhasználóknak, az ipari felhasználóktól a lakosságig, arra nézve, hogy miként kell biztonságosan használni ezeket az anyagokat.

Az első ilyen akció a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettől, az ILO-tól származott. Már 1952-ben elkezdték a kérdést vizsgálni. 1989-ben született meg a [C170](#) –es Egyezmény a vegyi anyagokról, mely a munkahelyi osztályba sorolásról és címkézésről szól.

1959-ben az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa létrehozott egy Bizottságot (a UN Committee of Experts on the Transport of Dangerous Goods) (UNCETDG) a szállítással kapcsolatos osztályba sorolás és feliratozás kidolgozására. Az első megszövegezés 1956-ban született, ezt azóta többször módosították. A közúti, légi, tengeri, folyami és vasúti szállítás az a terület, ahol szinte az egész világra kiterjedő egységes osztályozás és címkézés megvalósult.

A harmadik akció a már említett Agenda 21 volt 1992-ben Rio de Janeiróban. Az itt elhatározott Globális Harmonizációs Rendszert (GHS) az 1998-ban létrehozott a Kémiai Biztonság Kormányközi Fóruma (Intergovernmental Forum on Chemical Safety) felügyeli. Ez a Fórum megalakulása óta a kémiai biztonság globális fóruma.

A GHS-nek a következő legfontosabb ismérvei vannak:

- ❖ Minden célpopulációra vonatkozik: munkahelyek, szállítás, lakossági felhasználás, stb. Érdekes ez ügyben, hogy a vészhelyzeti reagálásoknál az abban résztvevőket (tűzoltók, orvosok, ápolónők, stb.) külön említik, mint a GHS célpopulációját.
- ❖ Tekintetbe vette az egész világon használt osztályozási rendszereket, a – legjobbnak tartott - kanadai, valamint az USA vegyi anyag szabályozását, az ENSZ szállításra vonatkozó rendszerét, az ILO Egyezményeket, a vegyi anyagok korlátozására vonatkozó előírásokat.
- ❖ Nem vonatkozik a gyógyszerekre, élelmiszerekre, kozmetikumokra, kivéve, ha a dolgozók érintkeznek ezekkel.
- ❖ Nem foglalkozott általában a vizsgálatok egységesítésével, elfogadta a megfelelő OECD útmutatókat.

A GHS-t az ENSZ Szociális és Gazdasági Tanácsa 2003. júliusában elfogadta, és a Bahia-i nyilatkozatban azt javasolták a világ országainak, hogy 2008-ig léptessék hatályba. A jelen álláspont szerint ezt Európában a REACH-csel együtt fogják hatályba léptetni 2007 április-májusában. A 7. mellékletben összefoglaljuk, hogy a jelen ismeretek szerint a világ egyes részein milyen tervek vannak a hatálybaléptetésre. A 8. mellékletben pedig bemutatjuk a GHS rendszerben tervezett veszélyszimbólumokat.

## **Az EU osztályozási és címkézési szabályozása**

Az Európai Unió vegyi anyagokra vonatkozó első irányelve igen régi: 1967. augusztusában, a 67/548/EGK irányelv a veszélyes anyagok osztályozásáról, csomagolásáról és címkézéséről szól. Az EU az 1981. szeptember 18-i fordulónappal bejelentett, 1970. január 1. óta már használatban lévő, 100 106 vegyi anyagot az un. EINECS listára tette, és ezeket ezt követően az EU-ban szabadon lehet forgalmazni. Ezek az un. régi anyagok. Az EINECS lista zárt, oda anyagot 1980 óta már nem vesznek fel.

A lista tartalmazza minden anyag CAS számát, EINECS számát és nevét. Ezen kívül a jól ismert anyagok szerkezeti képlete is szerepel benne. Az EINECS-ben 82 000 jól ismert anyag és 18 000 UVCB anyag található (nem ismert vagy változó összetételű anyagok. Ezek többkomponensűek, de mivel a gyártásból így kerülnek a forgalomba, az EINECS listán mint *anyagok* szerepelnek).

Az EINECS nyomtatott és/vagy CD-ROM változata (Einecs plus CD) megrendelhető az Európai Közösség Hivatalos Közlemények Hivatalánál, Sales Department, L-2985 Luxembourg.

Az EINECS-ben szereplő anyagokat nem kell törzskönyveztetni.

Mindazok az anyagok, melyek nincsenek ezen a listán, új anyagnak tekintendők, és csak törzskönyvezés után kerülhetnek az EU piacára a 92/32/EGK irányelv szerint. Ehhez a forgalmazást kérik, a mennyiségtől függő bonyolultságú és költségű, vizsgálatokat kell elvégeztetnie.

Nagyon fontos a most érvényes EU kémiai biztonsági szabályozásban az, hogy csak és kizárólag a forgalomba helyezett anyagokra vonatkozik. Ez az Irányelv alapján „harmadik személy számára elérhetővé tétel” jelent. Eszerint az anyag minden szállítása különböző jogi személyek között forgalomba helyezésnek számít. Ez magába foglalja az eladást, a bérbe adást, elszállítást, átadást, importálást az EU-ba vagy azt, ha az anyag tovább-feldolgozásra lett elküldve majd visszajuttatva az eredeti gyártónak, még mindig piaci forgalmazást jelent.

Ennek megfelelően az anyag két olyan cég közötti átadása, amelyek különálló jogi személyek, de egyazon ipari csoportosulás tagjai, szintén értékesítést jelent.

EU tagállamok vámterületére történő beszállítás értékesítésnek tekintendő.

Ettől eltekintve az Irányelv nem vonatkozik a szállítás-raktározás alatt lévő anyagokra, amelyeknél a megfelelő ellenőrzés mellett biztosítani tudják, hogy nem történik az anyaggal semmiféle kezelés vagy feldolgozás. Ez azt jelenti, hogy az az anyag mentesül a törzskönyvezési eljárás alól, amelyik a raktárban marad szokásos ellenőrzés alatt, és nem történik feldolgozás vagy kezelés.

Az EU törzskönyvezési eljárása alól mentesülnek továbbá az alábbi anyagok:

Ha kizárólagosan

- ✓ takarmányokhoz használt adalék illetve anyag;
- ✓ élelmiszerekben használt adalékanyag és ízesítőanyag;
- ✓ az emberi vagy az állatgyógyászati célra használt gyógyszer késztermékekben használt hatóanyag;
- ✓ növényvédő szerekben használt hatóanyag, amely a 91/414/EGK Irányelv 6. bekezdés engedélyezési folyamata alá esik.

Továbbá:

- ✓ Kozmetikai termékek a végfelhasználók által hozzáférhető formában nem tartoznak az Irányelv hatálya alá. Ezzel szemben azon új anyagok, amelyeket kozmetikumokban használnak fel, de önmagukban, egyedi anyagként forgalomba kerülnek, nem mentesítettek a törzskönyvezés alól.
- ✓ Anyagok, amelyeknek az EU területén forgalomba hozott mennyisége kevesebb, mint **10 kg/év/gyártó**
- ✓ Polimerek
- ✓ Tudományos Kutatás és Fejlesztés céljára forgalmazott anyagok
- ✓ Eljárás-orientált Kutatás és Fejlesztés céljára forgalmazott anyagok
- ✓ Kizárólag – EU-n kívüli - exportra gyártott anyagok
- ✓ Intermedierek, amelyeket a gyártás helyén felhasználnak.

A 67/548-as irányelv kiadása óta eltel közel 40 év alatt igen sok módosítása jelent meg. Ugyancsak sokszor igazították a technikai haladáshoz, ahogy ezt az EU nevezi. A módosítás általában a jogi szövegben történt változtatást jelent, az igazítás, angol rövidítésként az ATP, pedig általában a mellékletekben található listák vagy adatok kiegészítését vagy módosítását. 1988 júliusában tették közzé a 88/769/EGK irányelvet a veszélyes készítmények osztályozásáról, csomagolásáról és címkézéséről. Ezt újították meg az 1999/45-s rendeletben. A rendelet részletesen megadja, hogy miként kell a készítmények veszélyességi besorolását a komponensekből (az anyagokból) összerakni és hogy milyen adatokat kell megadni a készítmények biztonsági adatlapján.

## **Biztonsági adatlapok az Európai Unióban**

Az Európai Unióban a biztonsági adatlap elkészítése a 92/32/EGK irányelv szerint minden veszélyes vegyi anyagra törvényi kötelezettség, és összhangban kell hogy legyen a

91/155/EGK Biztonsági Adatlap irányelv követelményeivel. (93/112/EK irányelvvel módosítva)

Az új Készítmény Irányelv 1999/45/EK, amely 2002-től júliusától érvényes a tagországokban, bevezette a biztonsági adatlap rendelkezésre bocsátását *kérésre* az olyan termékeknel, amelyeket jelenleg nem veszélyesnek minősítenek, és 1 tömeg %-nál több veszélyes anyagot, vagy az expozíciós határértékkel rendelkező anyagot tartalmaznak.

A biztonsági adatlap előállításának kötelezettsége azé a gyártóé, formulátoré, kereskedőé vagy importőrre, aki az anyagot és/vagy a készítményt az Európai Unió piacára helyezi. A biztonsági adatlapot a termék első kiszállításánál kell ingyen átadni.

A biztonsági adatlapot abban az esetben kell átdolgozni, amikor jelentős új információ válik ismertté, és az átdolgozott biztonsági adatlapot el kell juttatni minden vásárlóhoz. A változások lehetnek a biztonsági adatlaphoz képesti új adatok megjelenése, vagy pedig az anyag besorolásában vagy a formulában történt változások következtében. A biztonsági adatlapon történt változásokat vagy a változások kiemelésével, vagy pedig a biztonsági adatlap 16. fejezetében kell jelezni. A biztonsági adatlap változat számát szintén meg kell változtatni az előző változat dátumára való utalással. A biztonsági adatlapot rendszeres időnként át kell vizsgálni, és meggyőződni arról, hogy minden felhasználó tud ezekről a változtatásokról.

A biztonsági adatlapnak információt kell nyújtania az egészségre vonatkozó kockázatról, a biztonságról és az anyag vagy a készítmény környezeti hatásairól, valamint útmutatót kell adni az anyag kezeléséről, tárolásáról és lerakásáról, és balesetek esetén a teendőkről.

Ahol a termék információ nem megfelelő a kockázat értékeléshez, ott az anyag vizsgálata a Helyes Laboratóriumi Gyakorlat (GLP) szerint is szóba jöhet.

A biztonsági adatlapon szereplő információnak világosnak és tömörnek kell lenni, minimális műszaki nyelvet használva, hiszen a munkájuk során a vegyi anyaggal dolgozó emberek különféle csoportjainak kell ezt megérteni. Mivel az adatok nagy részét a biztonsági adatlap összeállítása során gyűjtik, fontos, hogy a biztonsági adatlap alapját képező minden dokumentumot és referenciát megőrizzenek, hiszen a biztonsági adatlap állításait adott esetben igazolni kell.

### **Az anyagok kockázatértékelése**

Az EU mind a régi, mind az új anyagokra nézve úgy kívánta megoldani azt a hatalmas feladatot, hogy az igen sokféle felhasználásnál értékelje a kockázatokat, hogy több irányelvben és rendeletben szabályozta a kilencvenes években a kockázatértékelést:

- a Tanács 793/93/EGK rendelete a létező vegyi anyagok emberekre és környezetre való veszélyességének értékeléséről és ellenőrzéséről,
- a Tanács 1488/94/EGK rendelete a kockázatértékelés alapelveiről,
- a Tanács 93/67/EGK irányelve a 67/548/EGK irányelvvel összhangban törzskönyvezett anyagok emberekre és környezetre való kockázatának megállapítására vonatkozó elvek meghatározásáról.

A kockázatértékelés elvégzése a kijelölt hatóság feladata volt. A régi anyagoknál – azok hatalmas száma miatt – úgy jártak el, hogy kiválasztottak 140 un. elsődleges anyagot, és ezek kockázatértékelését kezdték el a 793/93-as rendelet alapján. Azonban az anyagok sokféle felhasználása, a hiányzó vizsgálati és még inkább a hiányzó felhasználási adatok (mennyiségek, expozíciók, stb.) miatt a munka csak nagyon lassan haladt, a kiválasztott anyagok töredékével végeztek csak. Ugyanez érvényes az új anyagokra is, ezek száma 1981 óta Európában mindössze 3000 körüli volt, pontosan azon költséges vizsgálatok és adatszolgáltatás miatt, amit a rendeletek és irányelvek előírtak. Angolul tudó olvasóimnak nagyon érdekes olvasmány egy-egy ilyen elkészült hivatalos kockázatértékelés tanulmányozása. Pl. a toluolra vonatkozó a

[http://ecb.jrc.it/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK\\_ASSESSMENT/REPORT/toluenereport032.pdf](http://ecb.jrc.it/DOCUMENTS/Existing-Chemicals/RISK_ASSESSMENT/REPORT/toluenereport032.pdf)

oldalon található meg. A kockázatértékelés néhány megoldását a 9. melléklet tartalmazza.

Tulajdonképpen ezek és más problémák vezettek oda, hogy 1998-ban az EU elhatározta, hogy új vegyi anyag politikát vezet be. Ez lett a REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals), a vegyi anyagok bejegyeztetése, értékelése és engedélyezése. Ez a tárgya a párhuzamosan készült másik tanulmányomnak.

### **A különösen veszélyes anyagok korlátozása**

1976. szeptemberében jelent meg a 76/769/EGK irányelv bizonyos veszélyes anyagok piacra vitelének és használatának korlátozásáról. A korlátozást úgy kell tekinteni mint egy védőhálót. Ha olyan adatok, információk vagy bejelentések jutnak az Európai Bizottság tudomására, hogy egyes tagállamokban egyes anyagok valamilyen felhasználása kiemelkedő kockázatot jelent, akkor ezeket a felhasználásokat az egész közösség területén korlátozzák. Az irányelvnek azóta már a **29.** módosítása jelent meg (2005/90/EK). Időben a legújabban közzétett a 27. módosítás: „Az Európai Parlament és a Tanács 2005/69/EK irányelve ( 2005. november 16. ) az egyes veszélyes anyagok és készítmények forgalomba hozatalának és felhasználásának korlátozásaira vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási

rendeletek közelítéséről szóló 76/769/EGK tanácsi irányelv huszonhetedik módosításáról (lányítóolajokban és gumiabroncsokban található egyes policiklusos aromás szénhidrogének)”. Jól látható a címből is, hogy miként működik ez a korlátozás funkció: a rákkeltő hatású PAH-oknak két speciális felhasználását korlátozzák az irányelvben megadott módon. További, a 76/769-es irányelvhez kötődő irányelveket a 2. mellékletben találhatunk meg, az azokban tárgyalt témakörökkel együtt.

### **A REACH bevezetésével megszűnő és módosuló szabályozások**

Az előzetes információk szerint a REACH bevezetésével, várhatóan 2007. közepétől, 30-40 irányelv és rendelet szűnik meg, és helyükbe a REACH lép. Az egyik ilyen nyilvánvalóan a 76/769 irányelv, számos módosítása és a technikai haladáshoz való hozzáigazítása a vegyi anyagok korlátozásáról. Nyilvánvalóan a REACH teljesen átveszi ezt a korlátozás funkcióát: a XVI. mellékletbe már át is vették az aktuálisan a fenti irányelvben és e tanulmány 2. mellékletében felsorolt módosításaiban közzétett korlátozásokat. Ugyancsak megszűnik a régi és az új anyagok és a készítmények – nem igazán működő – kockázatértékelése, a 793/93 és 93/67 rendelet és irányelv és módosításaik szerint. Helyükbe lép a REACH kémiai biztonsági elemzése.

Nagyon fontos, hogy a 67/548-as, a veszélyes anyagok osztályozásáról, csomagolásáról és címkézéséről szól alapirányelv nem szűnik meg, hiszen a REACH átveszi és használja az ebben megtalálható osztályozási módszereket (egészen a GHS bevezetéséig: most még nem világos, hogy miként fog ez végbemenni: praktikusán a 67/548 irányelv további módosításával). Ugyancsak megmarad ennek I. melléklete a hatalmas veszélyes anyag listával. Megszűnik azonban ezen irányelv 93/105-ös hetedik módosítása a törzskönyvezéshez beadásra kerülő dokumentumokról, és természetesen alapvetően módosul maga a 67/548-as irányelv is (ezt jelenleg párhuzamosan tárgyalja a Parlament és a Tanács a REACH elfogadásával együtt). Hiszen kikerül belőle az új anyagok törzskönyvezése, és a korlátozás, mint feladat. Ezen túlmenően több mellékletét „átveszi” a REACH, pl. a vizsgálatok leírására vonatkozókat.

### **Szektorszabályozások**

Amint már említettük, a forgalomba kerülő anyagok szabályozásának másik módszere az, hogy a felhasználás célja vagy helye szerint ad ki az EU speciális előírásokat. A legismertebb ilyen szektorszabályozások a gyógyszerek, növényvédő szerek, kozmetikumokra, stb. vonatkozó, illetve a vegyi anyagok szállítására vonatkozó előírás. További, talán általánosabban használt termékcsalád a biocidok. A mikrobiológiai termékfertőzések

meggátlására igen sokféle terméktípusban (gyógyszer, kozmetikum, háztartásvegyipari termék, stb.) alkalmazott speciális vegyi anyagok szabályozásról szól az elhíresült biocid irányelv: a Tanács 98/8/EK irányelve a biocid termékek forgalmazásáról (azért elhíresült, mert bevezetésével igen sok termék gyártása megszűnt az EU-ban).

Egy másik irányelv szintén fontos területet érint: a 2005/747/EK: A Bizottság határozata (2005. október 21.) az egyes **veszélyes anyagok** elektromos és elektronikus berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról szóló 2002/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv mellékletének a műszaki haladáshoz való hozzáigazítás céljából történő módosításáról. Két dologra szeretném ezzel kapcsolatban felhívni a figyelmet: látható, hogy nemcsak irányelvek vagy rendeletek szabályozzák a tevékenységet, hanem az EU Bizottság határozatai. Másrészt nemcsak módosítások jelenhetnek meg, hanem ún. műszaki haladáshoz való hozzáigazítások. Számos ilyen született a 67/548/EGK irányelvnél. Ilyenkor leginkább valamelyik mellékletben a listát egészítik ki az új anyagokkal.

A szektorszabályozások igen nagy száma miatt, és azért, mert ezek csak speciális szakmai kört érintenek, a továbbiakban ezekkel nem foglalkozom. A legtöbb megfelelő irányelv illetve rendelet megtalálható a 2. mellékletben, ahol az adott számra kattintva az Európai Unió hivatalos honlapján megjelenítődik a szabályozás hivatalos szövege, a szabályozás óta már magyarul is (a link általában a magyar szövegre mutat, ha ez hozzáférhető).

## ***A kémiai biztonságra (termékek és munkahely) vonatkozó nemzetközi szabályok hazai átvétele***

### **Munkahelyi szabályozások**

#### **Globális előírások**

Hazánk a **Nemzetközi Munkaügyi Szervezet** (a továbbiakban: ILO) egyezményei közül a legjelentősebbeket ratifikálta:

[C115](#) Egyezmény a sugárzás elleni védelemről, 1960, a hozzá kapcsolódó [R114](#)-es Ajánlással

[C136](#) Egyezmény a benzolról, 1971, a hozzá kapcsolódó [R144](#)-es Ajánlással

[C148](#) Egyezmény a munkakörnyezetről (légszennyezés, zaj és rezgés), 1977, a kapcsolódó [R156](#)-os Ajánlással

[C155](#) Egyezmény a munkavédelemről, 1981, a hozzá kapcsolódó [R164](#). Ajánlással

[C161](#) Egyezmény a foglalkozás-egészségügyi szolgálatokról, 1985, a hozzá kapcsolódó



## R171-es Ajánlással

A témánk szempontjából érdekes két alábbi ILO egyezményt még nem ratifikáltunk, de ezek megjelentek az EU szabályozásokban, melyeket átvettünk:

C170 Egyezmény a vegyi anyagokról, 1990, a kapcsolódó R177-es Ajánlással

C174 Egyezmény az ipari katasztrófák megelőzéséről, 1993, a kapcsolódó R181-es Ajánlással

Az ILO-ról, a fenti egyezményekről és az ajánlásokról az Nemzeti ILO Tanács honlapján

[http://www.nilo.hu/index.php?akt\\_menu=170](http://www.nilo.hu/index.php?akt_menu=170)

lehet tájékozódni. A fenti táblázatokban a számokra kattintva a megfelelő Egyezmény, illetve Ajánlás magyar szövege is olvashatóvá válik - meglévő Internet csatlakozás esetén.

## **Az EU csatlakozás előtti jogharmonizáció a munkahelyi kémiai biztonságban**

Az 1994. évi I. törvény hirdette ki az Európai Megállapodást, amely szerint hazánk az Európai Unió tagjelölt, "társult" tagja lett. A törvény előírta integrációs alapfeltételként, hogy az ország jelenlegi és jövőbeni jogszabályait közelítsék az Unió jogszabályaihoz. E jogközelítés területei között kiemelt helyen szerepel a dolgozók munkahelyi védelme, az emberek életének és egészségének védelme, a műszaki szabályok és szabványok.

A törvény alapján megszületett kormánydöntések előírták, hogy 2001. december 31-ig a munkavédelem területén *teljes jogharmonizációt* kellett megvalósítani (derogáció, halasztás nélkül). Ez egyaránt vonatkozik

- ✓ a munkahelyi munkavédelmi intézkedések keretirányelvére és a hozzá kapcsolódó egyedi irányelvekre;
- ✓ a munkahelyi veszélyes hatások elleni keretirányelvre és a hozzá kapcsolódó egyedi irányelvekre;
- ✓ a munkavédelem egyéb (szektorális, szakmai, szociális) irányelveire, továbbá
- ✓ a termékek általános biztonságát szabályozó intézkedések megtételére (szabványosítás, megfelelőség értékelése, tanúsítása, jelölése, ellenőrzése).

A hazai szabályrendszer szerkezete a következő:

### **Alkotmány**

### **Törvénytörvény:**

A munkavédelemről szóló törvény

Foglalkoztatási jogviszonnal összefüggő törvények.

Védelmi jellegű törvények (környezet, tűz, stb.).

Műszaki jellegű törvények (termékfelelősség, stb.).

Ellenőrzési, biztosítási, felelősségi törvények.

### **Kormányrendeleti szint**

#### **Miniszteri rendeleti szint**

Munkaügyi típusú rendeletek

Egészségügyi típusú rendeletek

Ágazati miniszteri rendeletek

Műszaki jellegű egyéb ágazati rendeletek

Speciális rendeletek

#### **Szabványosítási szint**

Harmonizált nemzeti szabványok

Magyar szabványok

#### **Munkáltatói szabályozási szint**

Belső vállalati szabályzatok és előírások

A munkavédelem hazai szabályrendszere lényegében megfelel az Európai Unió követelményeinek, ugyanakkor figyelembe veszi a korábban kialakult hazai gyakorlatot is (biztonsági szabályok rendszere, stb.). Azt, hogy folyamatában miként történik az EU joganyagok átvétele az Igazságügyi Minisztérium 7001/2005-ös irányelve szabályozza.

### **A kockázatértékelés, mint újdonság a hazai szabályozásban**

A munkavédelemről szóló törvény 1997. évi módosításakor az EU-s jogharmonizáció keretében bekerült a törvénybe a kockázat fogalma 54. § (2). A munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és készítményekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakítására. Az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.

A kockázatértékelés jelenetős szemléletváltozást, új gondolkodást igényel a munkáltatóktól, de a munkavállalóktól és azok képviselőitől is. Mi tehát a kockázatértékelés?

A munkavégzés körülményeinek, a munkakörnyezet kialakításának olyan elemző módon történő áttekintése, amikor a munkáltató nem abból indul ki, hogy a jogszabályokban, biztonsági szabályzatokban, stb. előírt követelmények megvalósultak-e, hanem sorra veszi azokat a lehetőségeket, amelyek a munkavégzéssel összefüggésben valamilyen formában a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztethetik. A lehetséges balesetet vagy megbetegedést okozó hatások felismerése segíti a munkáltatót annak meghatározásában, hogy hol kell megelőző intézkedéseket tennie függetlenül attól, hogy van-e erre jogszabályi kötelezettsége, vagy sem.

A kockázatértékelés az alábbi lépéseket foglalja magába:

- ❖ a veszélyek azonosítása,
- ❖ a munkavállalók és az érintettek (külső beszállítók, stb.) csoportjának meghatározása,
- ❖ a munkavállalók, vagy képviselőik véleményének, önkéntes kezdeményezéseinek meghallgatása,
- ❖ a kockázat mértékének becslése,
- ❖ a kockázatok kiküszöbölésének vizsgálata, a szükséges intézkedések meghatározása és megtétele,
- ❖ a kockázatok csökkentése után is megmaradó kockázatok ellenőrzés alatt tartása,
- ❖ majd az új ismeretek és lehetőségek birtokában ismételt csökkentésük, vagy megszüntetésük újragondolása.

Az egészség, biztonság és a környezetvédelem (angolul: Health, Safety, Environmental – HSE) állandó együttes javítása növeli a gazdaság teljesítményét, elhanyagolása súlyosan árthat a munkavállalóknak, a lakosságnak és a környezet egészének. Javíthatja vagy ronthatja a cégek eredményességét, s a róluk kialakult képet. Ezért nem véletlen, hogy a nagy nemzetközi szervezetek az ILO, a WHO, valamint a nemzetközi munkáltatói, illetve szakszervezeti szövetségek, valamint a multik ezt a HSE formulát használják együttműködésükben és a konkrét tennivalók kialakításában. Így a szabályozásban, az önkéntes kezdeményezések bátorításában, a tapasztalatcserében, a képzés és az oktatás terén, de ugyanígy a minőség igazolásban, a termékfelelősségi rendszerek működtetésében, vagy az integrált irányítási rendszerek (MIR, KIR, MEBIR) terén.

### **A termékek kémiai biztonsági szabályozása Magyarországon**

Szemben az EU-s szabályozással a hazai megoldás az anyagok veszélyességi besorolására csak a kilencvenes évek végén vette át az EU kategóriákat. Addig az anyagokat

méregkategóriákba sorolták, mely az orális és a dermális LD50 értékeken alapult, és más határt alkalmazott a szilárd és más a cseppfolyós anyagokra.

Az áttérés a 233/1996 (XII.26) Korm. és a 4/1997 (II.21.) NM rendeletekkel történt. Az ezekben megadott osztályba sorolási kategóriák teljesen megfeleltek a 67/548/EGK szabályozásnak (amit az OECD is javasolt). Ez alapján a veszélyességet a fizikai-kémiai, toxikológiai és ökotoxikológiai tulajdonságok mérése és megadott határértékbe eső értékek alapján sorolják osztályokba. Ezt követően a 2000-ben kiadott kémiai biztonsági törvény (XXV. tv) és az ezekhez csatlakozó rendelet sor 2000-2001-ben már azzal is kiemelt szabályozásnak bizonyult, hogy a kémiai biztonságot először Magyarországon törvény szabályozta, mely felhatalmazta a minisztériumokat, hogy a részleteket rendeletekben határozzák meg.

A hazai kémiai biztonsági törvény több kötelezettségben jelentősen túllépett az EU szabályozásokon

- elővételezve azt, amit a REACH előír majd – nemcsak a *forgalomba hozott* anyagokra adott meg bejelentési és törzskönyvezési előírásokat, hanem bármilyen *használatra* vonatkozóan is.
- Előírta, hogy már az EINECS-ben szereplő *veszélyes* anyagokat nálunk azért be kellett jelenteni a megalakult Fodor József Országos Közegészségügyi Központnak,
- sőt a veszélyes készítményeket is, a megfelelő biztonsági adatlapokkal együtt, azok veszélyes anyagkomponenseivel együtt.

Részletesen megfogalmazták az EU-val azonos törzskönyvezési előírásokat az EINECS-ben nem szereplő *új* anyagokra, de egy-két külföldről törzskönyvezett anyagon kívül ez nem sok problémát okozott a hazai vegyiparnak, hiszen – EU szinten új – anyagok előállítására nem került sor.

A kémiai biztonsági törvény úgy fogalmazott, hogy az addigi, az ANTSZ-től kapott tevékenységi engedélyek érvényességi időtartamukig érvényben maradnak. Másrészt a bejelentési kötelezettség a veszélyes EINECS anyagokra – mely az EU-ban nem előírás – csak Magyarország EU csatlakozásáig marad érvényben. A vállalatok ennek megfelelően többféle módon jártak el. Némelyek úgy tekintették, hogy a tevékenységük engedélyezett és nem nyújtottak be évente újabb listákat a helyileg újonnan használt anyagaikról, készítményeikről (ez a lista a tevékenységi engedély melléklete volt). Mások évente megújították a listákat. Ismét mások, főleg, akik ilyen tevékenységi engedéllyel nem rendelkeztek, minden egyes anyagot és készítményt külön bejelentettek, biztonsági adatlapjukkal együtt. 2004-ben a kémiai biztonsági törvényt úgy módosították, hogy a

csatlakozást követően is, mind a régi veszélyes anyagokat, mind a készítményeket továbbra is be kell jelenteni a Fodor József Országos Közegészségügyi Központnak .

A Kémiai Biztonsági Törvényhez igen rövid időn belül több rendelet csatlakozott, melyek részletesen kifejtették az abban megadott alapelveket. Ezekről a mellékletben lehet tájékozódni.

Ugyancsak itt láthatóak azok a szektorszabályozások, melyek a speciális vegyi termékekre vonatkozó hazai előírásokat tartalmazzák.

## **A környezetvédelemmel kapcsolatos EU előírások**

### **Az EU környezeti politikájáról általában**

Az EU környezetpolitikája a nemzeti politikáktól független sajátosságokkal rendelkezik. Az EU nem egy kizárólagos törvényhozói, végrehajtói és pénzügyi hatalommal bíró nemzeti kormány, hanem ezen hatalmi ágakat a tagállamokkal megosztva gyakorolja. Ennek következményeképpen az EU környezetvédelmi politikája a tagállamok közti folyamatos együttműködésen és konszenzus-keresésen alapszik. Az EU környezetpolitikájának pontos megértéséhez elengedhetetlen e politika elméleti alapjainak és irányelveinek ismerete.

### **Az EU környezetpolitikájának elméleti alapjai**

Az EU környezetpolitikája etikai, jóléti és gazdasági megfontolásokon nyugszik. Annak ellenére, hogy az EK Alapszerződésében explicit módon nem szerepelnek, e három szempont irányította az EU környezetpolitikáját még a környezetről szóló fejezetnek az Egységes Európai Okmányba való 1987-es beiktatása előtt is. A három szempont közül többnyire gazdaságiak uralkodnak, annak ellenére, hogy az etikai és a jóléti érvek legalább olyan fontosak. E három tényező alkotja a fenntartható fejlődés alapját a Riói Környezet és Fejlődés Konferencián megfogalmazottak szerint.

#### *Az etikai érv*

Az etikai érv azon a feltevésen alapul, miszerint a természet a belőle közvetlenül vagy közvetetten származó gazdasági érték mellett ún. belső értékkel rendelkezik, s mint olyan védelemre érdemes. Bár az Európai Szerződés az etikai érvet explicit módon nem említi, az EU környezetvédelmi törvényeinek egy része (például a Madárvédelmi Direktíva (Bird Directive), ezen az alapon nyugszik, mely szerint az egyedeknek joguk van az élethez, illetve minden fajnak joga van a túléléshez.

#### *A jóléti érv*

A jóléti érv alapja a környezeti állapot romlása és az emberi egészség közötti összefüggés: a rossz minőségű ivóvíz betegségek terjedéséhez vezethet, a rossz levegőminőség hozzájárul a légzési rendellenességek kialakulásához, a zaj pedig növeli a stresszt. Az Európai Közösség Alapszerződésének 130.-ik cikkelye szerint a környezetpolitika szükségességének egyik fő oka az emberi egészség védelme. A jóléti érv továbbá nem korlátozódik csupán csak a jelenlegi, hanem magában foglalja a jövő generációit is. A generációk közti méltányosság összhangban áll a fenntartható fejlődés célként való meghatározásával.

A környezetpolitika szükségességének másik oka a nemzetközi együttműködést kívánó problémák léte. Az országhatárokat átlépő szennyezések és az ebből származó kockázatok és az egészségügyi hatások könnyebben kezelhetőek egy regionális koordináló testület (például az EU), mint az egyes nemzetállamok által. Ugyanez vonatkozik a globális közjavak - például az ózonréteg és a föld éghajlata - védelmére. Az iparosodott országoknak, beleértve az EU tagállamait, szolidaritást kell vállalniuk a szegényebb déli államokkal, melyek gyakran áldozatul esnek az északi országok és vállalatok ipari tevékenysége által okozott, az országhatárokon átlépő környezeti problémáknak és emiatt jóléti veszteség éri őket. Nyilvánvaló tehát, hogy a jóléti érvnek komoly etikai tartalma van.

#### *A gazdasági érv*

A környezetvédelmi vitákat ma a gazdasági érvek uralják. A gazdasági tényezőket a harmonizáció alapjának is tekinthetjük. Az európai egységesítési folyamat, és a tagállamok közötti jogharmonizáció mögött is három gazdasági megfontolás áll.

A közös környezetvédelmi normák a működőképes belső piac előfeltételei. Az összehangolt környezeti szabályozás hiánya azon iparágakra, illetve termelő egységekre terhelne jelentős költségeket, amelyek környezetileg felelős módon működnek, egyúttal lehetővé tenné a "potyautazást".

A környezeti problémák hatásos megoldásának hiánya többletköltséggel jár. Ide tartoznak például az egészségügyi költségek (kapcsolat a jóléti érvvel!), vagy a szennyeződés felszámolásának költségei.

A tiszta technológiákba való beruházások új piacokat és munkahelyeket teremtenek. Társadalmaink ökológiai modernizációja épp ezért a gazdasági modernizáció szerves része.

### **Az EU környezetpolitikájának alapelvei**

A Közösség szerződésben rögzített célja a környezet magas szintű védelmének elérése. A környezetpolitikának figyelembe kell vennie a tudományos tényeket, a Közösség régióinak környezeti állapotát, a Közösség e téren végzett tevékenységeinek költségeit és hasznát, valamint a Közösség és az adott régió gazdasági és társadalmi helyzetét.

#### *➤ Az elővigyázatosság elve*

Ez az elv alapvetően azt jelenti, hogy a környezetkárosítást minden eszközzel meg kell próbálni elkerülni. Ezen elv alapján érvelhetünk az integrált környezetvédelmi technológiák mellett, amelyek a "csővégi" megoldások helyett elkerülik a problematikus anyagok termelését.

#### *➤ A megelőzés elve*

Az Alapszerződés szerint a lehetséges környezeti hatásokat a szennyezés forrásánál kell megszüntetni, megelőzve ezzel a szennyezés szétterjedését a környezetben.

➤ *A szennyező fizet elv*

A környezeti kár költségeit a kár okozójának kell viselnie. Különböző értelmezésekben a szennyező fizet elv, jelentheti a hatályos környezeti normák betartásának költségeit, illetve a szennyezés által okozott károk megtérítését. A gyakorlatban a "szennyező fizet" elv nehezen alkalmazható egy sor környezetvédelmi probléma esetén, mivel az ember és környezet közt fennálló kapcsolatok soktényezősök és komplexek, ezért a szennyezőt nehéz azonosítani. Az externális költségek meghatározása komoly módszertani problémákba ütközik.

➤ *A környezeti szempontok integrálásának elve*

Az úgynevezett integrációs alapelv az Amszterdami Szerződésben került megfogalmazásra. Ahogyan Ken Collins az Európai Parlament Környezetvédelmi Bizottságának akkori elnöke megállapította: " A környezetvédelmi szempontok integrációja az EU szakpolitikáiba a holisztikus környezetpolitikához vezető első lépés, és mint olyan, a sikeres környezetpolitika alapfeltétele. A környezetpolitika bevezetésének nincs értelme abban az esetben, ha az ellentmondásban áll más politikákkal (például a gazdaságpolitikával)."

➤ *A szubszidiaritás elve*

Ezen elv szerint az EU csak akkor cselekszik, ha a problémát hatékonyabban tudja kezelni, mint a tagállamok. Ezt az általános érvényű és mindenki által elismert elvet azonban nehéz átültetni a gyakorlatba. A szubszidiaritás elve azonban nem egyszerűen egy, a tevékenységek optimális szintjét (helyi, regionális, nemzeti, európai, vagy nemzetközi) meghatározó intellektuális eszköz. Hatékony környezetvédelem csak a különböző politikai szintek (európai, nemzeti, regionális, helyi) szereplőinek együttműködésével valósítható meg. A szubszidiaritás elvének alkalmazása tehát nemcsak azt jelenti, hogy az adott esetben mind a nemzeti mind a regionális hatóságok cselekednek, hanem azt is, hogy azt a közöttük lehető leghatékonyabb munkamegosztás szerint teszik. Ennek ellenére a gyakorlatban a szubszidiaritás elvét leggyakrabban a hatáskör körüli harcok során használják érvként.

➤ *Fenntartható fejlődés elve*

A fenntartható fejlődés elve szerepel mind az EK mind az EU Alapszerződésben. Az EU Szerződés a fenntartható fejlődésnek a Brundtland Bizottság szerinti, ökológiai, gazdasági és társadalmi szempontokat ötvöző definícióját használja. Az EU a Riói Agenda 21, a Klímaegyezmény, a Biodiverzitás és az Elsivatagosodás Egyezmények aláírásával is elkötelezte magát a fenntartható fejlődés mellett.

➤ *A partnerség elve*



Ahogy az a Riói Agenda 21-ben és az EU Ötödik Környezetvédelmi Akcióprogramjában is megfogalmazásra került, a fenntartható fejlődés szereplőinek párbeszédet és együttműködést kell kialakítaniuk a környezetvédelmi problémák megoldása érdekében. A párbeszéd együttműködési megállapodásokhoz, például az üzleti és az állami szektor közötti önkéntes megállapodásokhoz, illetve az állampolgárok és a társadalmi szervezetek fokozott bevonásához vezet.

## **Az EU környezetpolitikájának eszközei**

### **Jogi eszközök**

#### *Horizontális szabályozás*

A horizontális szabályozás a környezeti szempontok szakpolitikákba, szektorokba történő integrálásának eszköze. Ezek közül a legfontosabbak a környezeti hatásvizsgálatokról (EIA - Environmental Impact Assessment), a környezeti vizsgálatról (SEA - Strategic Environmental Assessment), a környezettudatos irányításról (EMAS - Environmental Management and Audit System), és a környezeti információkhoz való hozzáférhetőségről szóló direktívák, valamint az ökológiai adóreform, az öko-címkézés, az önkéntes megállapodások.

#### *Környezetvédelmi jogi szabályozás*

A Közösség környezeti jogalkotása hagyományosan a levegőszennyezésre koncentrált. A Bizottság levegőminőségi határértékeket vezetett be a kén dioxidra, a lebegő szennyeződésekre, a nitrogén dioxidra, a koromra és az ólomra. A levegőminőségre vonatkozóan 1992-ben fogadtak el direktívát, amely kiterjesztette a szabályozást. Az 1994-ben elfogadott Integrált Szennyezés és Megelőzési Ellenőrzés Direktíva (Integrated Pollution Prevention and Control - IPPC) a kibocsátások olyan ellenőrzési rendszerét vezette be, amely az ún. "elérhető legjobb technikák" (Best Available Technics - BAT) használatán alapszik.

Az EU zajra vonatkozó joganyaga körülbelül 15 direktíva, melyek főleg a technikai felszerelések, gépezetek és közlekedési eszközök megengedett zajszintjével foglalkoznak. A zajkibocsátás szabályozásának oka az emberi egészség védelme és a munkahelyi biztonság garantálása. Mivel a legtöbb tagállam már bevezette, illetve tervbe vette a zajkibocsátások szabályozását, összehangolt normák bevezetése vált szükségessé az Unión belüli szabad áruforgalom biztosítása érdekében.

1973-óta az EU mintegy 30 jogszabályt adott ki a vizekre vonatkozóan. A legfontosabbak a veszélyes anyagok által okozott szennyezésekre, a talajvízre, az ivóvízre, a települési szennyvízre és nitrátos vízre vonatkoznak. A legújabb irányelv az EU legkomplexebbnek mondható joganyaga, a Vízkeret irányelv. Ez az egyes vízgyűjtők területére kiterjedően

kívánja a vízminőséget meghatározó tevékenységeket szabályozni és összehangolni. A talajvíz védelmére normákat meghatározó irányelvet a tagállamok szinte teljesen figyelmen kívül hagyták annak túlságosan magas elvárásai miatt. Az ivóvízzel foglalkozó irányelv korlátozza a rovarirtó szerek, a nitrát és más anyagok mennyiségét az ivóvízben.

Az EU hulladékkezelési stratégiája - elméletben - előnyben részesíti a keletkezés megelőzését, az anyagok újrahasználatát és újrahasznosítását az energianyeréssel történő újrahasznosítással (hulladékégetők) és a hulladéklerakó helyekre történő elhelyezéssel szemben. Az EU hulladékpolitikájának egyik legellentmondásosabb ügye a csomagolóanyagokból származó hulladékok kérdése. A veszélyes hulladékok szállítása egyre inkább nemzetközi szintű szabályozás alá kerül (példa erre a Bázeli Egyezmény).

### **Gazdasági szabályozók**

A máig legvitatottabb gazdasági eszköz a környezetvédelmi adók rendszere. Számos tagállam vezetett be környezetvédelmi adókat, elsősorban az elsődleges energiahasználatra, a CO<sub>2</sub> és egyéb gázok kibocsátására. 1992-ben a Bizottság javaslatot terjesztett elő egy egységes CO<sub>2</sub>/energia adó bevezetésére. Ez a javaslat az EU CO<sub>2</sub> kibocsátás stabilizálására készített stratégiájának volt része. A javaslat újra előkerült a Fenntartható Fejlődés Stratégiában, de megint csak késést szenved a végrehajtása.

A pénzügyi ösztönzők (támogatások) használata igen elterjedt az EU közpolitikáiban. Pénzügyi ösztönzőkkel az állam segítheti az új, környezetbarát technológiák és gyakorlatok elterjedését.

Az öko-címkézés szintén gazdasági eszköznek tekinthető, hiszen tájékoztatja a vásárlókat egy adott termék környezeti jellemzőiről és így befolyásolhatja a fogyasztói döntést. Az öko-címkék számos európai országban használatosak, melyet a kormányzat által meghatározott kritériumok alapján ítélnének oda egy adott terméknek. A fogyasztók tájékoztatásának egységesítése érdekében az EU létrehozta saját öko-címke rendszerét, amely azonban eddig nem túl sikeres a véget nem érő egyeztetések és a hatékony reklámozás hiánya miatt. További, lényegesen jobban működő címkézési szabályokat tartalmaznak egyes termékekre vonatkozó egyedi irányelvek (például a háztartási gépekről szóló).

### **Együttműködés a társadalom szereplőivel**

Mint az Agenda 21-ben megállapításra került, a nem-kormányzati szervezetek alapvető szerepet játszhatnak a részvételi demokrácia (ki)alakításában. A társadalmi szervezeteknek az állami hatóságok (Európai Bizottság) partnereként és nem ellenségeként kell működniük. A környezetvédő társadalmi szervezetek legfontosabb feladatai az állampolgárok

környezettudatosságának növelése, az állami hatóságok tevékenységeinek ellenőrzése, az átláthatóság megteremtése és a jelenlegi környezetvédelmi törvények és egyezmények hatékonyabb alkalmazásának szorgalmazása.

### **A Bizottsághoz benyújtott panaszok**

A Bizottsághoz benyújtott panasszal a társadalmi szervezetek közvetlen nyomást gyakorolhatnak az állami hatóságokra. A panaszok figyelmeztetik a Bizottságot a közösségi törvények esetleges áthágásáról. Az állampolgárok panaszt tehetnek továbbá az Európai Parlament felé petíció formájában. A Parlamenthez benyújtott panaszok sokszor a Bizottság által vezetett vizsgálatot eredményez, amely során a parlamenti képviselők nyomást gyakorolhatnak az ügyet vizsgáló hivatalnokokra.

### **Környezetvédelmi Akció Programok**

Az Európai Közösség, illetve később az Európai Unió környezetpolitikáját Környezetvédelmi Akcióprogramok határozták meg. E középtávú tervek fokozatosan a meghatározó jelentőségű közösségi politikák és szabályozások szintjére emelték a környezetvédelmet.

1. Környezetvédelmi Akcióprogram: 1973-1976
2. Környezetvédelmi Akcióprogram: 1977-1981
3. Környezetvédelmi Akcióprogram: 1982-1986
4. Környezetvédelmi Akcióprogram: 1987-1992
5. Környezetvédelmi Akcióprogram: 1993-2000
6. Környezetvédelmi Akcióprogram: 2001-2010

A 6. Környezetvédelmi Akcióprogramban a Bizottság az 5. Akcióprogramban alkalmazott megközelítést kívánja folytatni (ágazati integráció, az eszközök választékának bővítése). Mindazonáltal az EU környezeti politikájának követelményei - a környezeti célkitűzésekkel együtt - nagyobb hangsúlyt kapnak. Négy fő terület került kiválasztásra:

- ✓ Éghajlatváltozás, ami az energia és a közlekedési politikákhoz kapcsolódik;
- ✓ Egészség és környezet, kapcsolódva a vegyi anyagokhoz, az élelmiszer biztonsághoz, genetikailag módosított szervezetekhez, vízminőséghez, stb.;
- ✓ Biológiai sokféleség, kapcsolódva a vidékfejlesztéshez és a mezőgazdasághoz;
- ✓ Természeti erőforrások fenntartható használata és a hulladékgazdálkodási politika.

Az Akcióprogram a 2001-2010 közötti évekre, illetve az azt követő időszakra vonatkozóan határoz meg konkrét célkitűzéseket és feladatokat. Pontosán meghatározza a nemzeti, regionális és helyi szinten szükséges intézkedéseket, s rávilágít az EU globális szintű vezető

szerepére a környezet védelmében. A Program az EU Fenntartható Fejlődés Stratégiájának környezetvédelmi pillére. Ebből néhány, a vegyipar számára fontos programot ismertetek

➤ *Az éghajlatváltozás kezelése*

Az Európai Unió a Föld üvegházgáz-kibocsátásának 15%-áért felelős, bár csak a bolygó népességének 5%-a él itt. A cél az üvegházhatást okozó gázok légköri koncentrációjának optimalizálása azzal, hogy az üvegházgázok globális kibocsátását hosszú távon az 1990-es szinthez képest mintegy 70%-kal kell csökkentik. Az EU a Kiotói Egyezmény keretében azt vállalta, hogy 2008-2012-re az 1990-es szinthez képest 8 %-kal csökkenti üvegházgáz-kibocsátását

2020-ra az 1990-es szinthez képest 20-40%-os csökkentést irányoz elő.

➤ *Környezet és egészség*

Cél a minőségi környezet, amelyben a szennyező-anyagok nem okoznak jelentős hatásokat vagy kockázatokat az emberi egészségre. Olyan rendszer kialakítása, melyben a 30 ezer veszélyes anyag, amelyet 1 tonna felett állítanak elő és használnak, kockázatát megfelelő módon kezelik.

➤ *Vízészleteink fenntartható használatának és jó minőségének biztosítása*

Az új víz keretirányelv teljes körű végrehajtása, bizonyos veszélyes anyagok kibocsátásának megszüntetése 2020-ig;

➤ *A levegőszennyezés mérséklése*

Cél a tagállamok levegőminőségi programjainak felülvizsgálata; az indikátorok és monitoring rendszer fejlesztése; a levegőminőségi előírások jobbítása, a belső téri levegőminőségi kérdések felülvizsgálata.

➤ *A természeti erőforrások fenntartható használata és a hulladékgazdálkodás*

Célul tűzték ki, hogy a megújuló és nem megújuló erőforrások fogyasztása ne haladja meg a környezet eltartó-képességét; az erőforrás-felhasználást és a gazdasági növekedést szétválasszák; az erőforrás felhasználás hatékonyságát növeljék; a gazdaságot dematerializálják; és megelőzzék a hulladék keletkezését.

➤ *Hulladékok keletkezésének megelőzése, hulladékgazdálkodás*

Célok:

- A hulladéktermelés elválasztása a gazdasági növekedéstől,
- A keletkező hulladékok esetében a veszélyességi fok csökkentése, a hulladék visszajuttatása a termelési ciklusokba,
- A véglegesen lerakásra kerülő hulladék mennyiségének minimálisra való csökkentése,

- A hulladékot a lehető legközelebb kezeljék a keletkezés helyéhez.
- A lerakóhelyre kerülő hulladék mennyiségét a 2000 év szintjéhez képest 2010-ig 20%-kal, 2050-ig 50%-kal kell csökkenteni.
- A keletkező veszélyes hulladékok mennyiségét a 2000 év szintjéhez képest 2010-re 20%-kal, 2020-ra 50%-kal kell csökkenteni.

## ***Az EU környezeti szabályozásainak átvétele a hazai jogrendbe***

### **A társulás előtt elvégzett feladatok**

Az Európai Unió és a Magyar Kormány 1991-ben kötött megállapodást a társulás létesítéséről, amelyet az 1994. évi I. törvénnyel hirdettek ki. A törvény gazdasági együttműködéssel foglalkozó része megállapította, hogy Magyarország gazdasági és társadalmi fejlődését előmozdító politikák kialakításában a fenntartható fejlődés elveiből kell kiindulni, és a környezetvédelmi megfontolásoknak megfelelő szerepet kell játszaniuk ezeknek a politikáknak a kialakításában és végrehajtásában.

Ezután felgyorsult az EU integrációs folyamat. 1997-re az EU kidolgozta „Agenda 2000” című dokumentumát, amely mind a maga, mind a tagjelölt országok számára meghatározó módon rögzítette a "keleti bővítés"-sel kapcsolatos intézményfejlesztési és kapcsolódó költségvetési tervezési feladatokat a 2002-2006 közötti időszakra. E dokumentumhoz kapcsolódóan 1998-ban a tagjelölt országoknak ki kellett dolgozniuk a Közösségi Vívmányok Átvételének Nemzeti Programját (ANP).

A magyar program tervezetét az EU 1999 júliusában fogadta el, amivel egyidejűleg benyújtottuk a környezetvédelmi fejezettel kapcsolatos hivatalos magyar tárgyalási álláspontot is. 18 témakör kapcsán merültek fel mentességi igények. A következő tárgyalások során már csak négy átmeneti mentességi igény maradt fenn és került elfogadtatásra. Ennek két tényező volt a feltétele: a korábban jelentős késésbe került jogharmonizáció felgyorsítása, valamint az EU által megkövetelt, a kritikus közösségi jogszabályokkal kapcsolatos hazai fejlesztési, beruházási (végrehajtási) tervek kidolgozása és benyújtása.

A környezetvédelmi joganyagok való teljes megfelelés országos és összes költségét mintegy 2700 milliárd forintra becsülték a csatlakozás előtt.

### **A környezetvédelmi feladatok kerete: a nemzeti környezetvédelmi program.**

Az 1995-ben elfogadott környezetvédelmi törvény előírta, hogy hatéves ciklusokra környezetvédelmi programokat kell kidolgozni és jóváhagyásra az Országgyűlés elé terjeszteni. A hatéves időszakot az indokolja, hogy kormányzati ciklusokon átívelő programot

állítsanak össze, és így ne csak a mindenkori kormány, hanem a mindenkori ellenzék is érdekelt legyen az elkészítésben. A program tartalmazza a legfontosabb célkitűzéseket, ezek megvalósítására irányuló konkrét terveket, a végrehajtás finanszírozási lehetőségeit és garanciáit, valamint az ellenőrzés mechanizmusát. A program alapján éves vagy kétéves intézkedési terveket dolgoznak ki. Az első Nemzeti Környezetvédelmi Program az 1997-2002 időszakra terjedően készült és jelentős figyelmet szentelt az EU-tagságra való felkészülés környezetvédelmi feladatainak is.

Elfogadásra került a 2003-2008 évekre szóló második Nemzeti Természetvédelmi Program. Az átfogó célkitűzések és teendők mellett többek között a következő tematikus akcióprogramok szerepelnek ebben:

- ❖ a környezettudatosság növelése;
- ❖ környezet-egészségügy és élelmiszerbiztonság; városi környezetminőség;
- ❖ vizeink védelme és fenntartható használata;
- ❖ hulladékgazdálkodás;
- ❖ környezetbiztonság.

Különösen a hulladékgazdálkodás területén sok a tennivaló. A veszélyes hulladékok ártalmatlanítása sürgető feladat. Ez kiterjed a korábban szabálytalanul elhelyezett hulladékokra, illetve az újonnan keletkezőkre. A korszerű hulladékgazdálkodás jelentős szervezési és hatósági feladatokkal fogja terhelni az önkormányzatokat. De a vállalatoknak, gazdálkodó szervezeteknek és a lakosságnak is többet kell tenniük, mint eddig, a tisztább és kevesebb szemetet, hulladékot termelő Magyarország létrehozásában.

### **Pénzügyi támogatások a csatlakozást követően**

A csatlakozást követően a környezetvédelmet támogató ISPA előcsatlakozási alap helyére a Kohéziós Alap lépett. Az ISPA környezetvédelmi célú évi 44 millió eurós (2002. évi árfolyamon kereken 11 milliárd forintos) forrásai a Kohéziós Alap révén 2004-től jelentősen megnöttek.

A Kohéziós Alap projektekben a végső kedvezményezettek (az önkormányzatok) finanszírozási kötelezettsége a teljes költség 10% -a. A fennmaradó 90% a támogatási rátától függően (amely projektenként eltérő lehet) oszlik meg az EU és a hazai költségvetés forrásai között. E téren az EU támogathatóság felső határa a Kohéziós Alap esetén az ISPA-énál kedvezőbb, a projekt elszámolható költségének 85%-a is lehet, a fennmaradó különbözetet az állami költségvetésnek szükséges biztosítania.

2015-ben ér véget a hazánk által kért és kapott utolsó mentességi időszak a települési szennyvízkezelések megoldása.

## **Az Európai Unió csatlakozás egyes környezetvédelmi területei**

### **A Seveso irányelv**

A vegyi anyagokkal kapcsolatos súlyos baleseti kockázatok kezelésével foglalkozó előírások (Seveso II. irányelv. lásd a 2. Melléklet) bevezetése az ipar részéről hatalmas erőfeszítésekkel de határidőre megtörtént.

### **Az IPPC irányelv honosításának problémái**

A korszerű környezetvédelem egyik lényeges alapelve az integrált megközelítés alkalmazása. Ez azt jelenti, hogy a különböző környezeti elemek terhelését és szennyezését nem külön-külön (levegő, víz, talaj), hanem komplex módon, egységesen kell vizsgálni. Ennek érdekében született meg az Európai Tanács integrált szennyezés-megelőzésről és csökkentésről (IPPC – Integrated Pollution Prevention and Control) szóló 96/61/EK irányelve. Az irányelv által megkövetelt legjobb elérhető technika (BAT) jelentős beruházási költségeket von maga után a meglévő létesítmények esetében. Az irányelvet a magyar jogszabályozásba a 193/2001. (X.30.) Kormányrendelet ültette át. Valami hihetetlen okból, de Magyarország úgy vette át az EU előírást, hogy nem az engedélyezéseknek kell lezajlaniuk 2007. októberig, hanem az engedélyekben megadott megvalósítási határidők a legjobb technika megvalósítására sem lehet későbbi, mint ez a határidő. Ez több cégnél anyagi okokból megvalósíthatatlan és értelmetlen versenyhátrányt okoz a hazai cégeknek.

Az IPPC köteles tevékenységek listáját a 96/61/EK IPPC irányelv határozza meg, a magyar jogrendben pedig az említett 193/2001. (X.19.) Kormányrendelet tartalmazza a listát. (Az irányelv és a Korm. rend. tevékenységi listája nem teljesen egyezik meg, mivel a magyar jogszabály eltérő számozást alkalmaz, és több tevékenységet tartalmaz, mint az irányelv.)

### **A környezeti adatok publikálása, az EPER**

A környezeti kibocsátások integrált szabályozásához adatokra van szükség. Az adatgyűjtés ösztönzése és az irányelv végrehajtásának ellenőrzése érdekében az IPPC irányelv 15. cikk (3) bekezdése előírja, hogy „A fő kibocsátások és azok forrásainak nyilvántartását minden harmadik évben kiadja a Bizottság, a tagállamok által szolgáltatott adatok alapján.” Ez képezi alapját az EU Bizottság a 2000/479/EK határozatának, amely megalapozza az Európai Szennyezőanyag Regisztert (EPER – European Pollutant Emission Register).

Az EPER jelentés az IPPC köteles cégek levegőbe és felszíni vízbe (közvetlenül és közvetetten) történő éves, megadott küszöbérték feletti kibocsátásait tartalmazza üzemenként, valamint szennyező anyagonkénti és országos összesítésben.

Az EPER adatszolgáltatás elsődleges célja a szennyezőanyag kibocsátások felmérése, és a jelentős kibocsátások nyilvántartása, az ipari tevékenységekről és azok szennyezőanyag kibocsátásairól összehasonlítható adatok gyűjtése, és az adatok megküldése az EU Bizottságnak, mely összegzi és közzéteszi azokat.

A Tagállamoknak által benyújtott első ilyen jellegű adatszolgáltatást az EU Bizottság 2004. február 23-án tette közzé a nyilvánosság számára a [www.eper.cec.eu.int](http://www.eper.cec.eu.int) internetes oldalon.

A csatlakozó országok közül egyedül Magyarország küldte meg az EPER adatokat a Bizottság részére.

2006 elején új EU rendelet jelent meg az EPER-ről. A legfontosabb változás, hogy ezentúl évente frissítik az adatbázisban az adatokat.

A hazai EPER honlap elérhető: <http://eper-prtr.kvvm.hu/>

### **Vízkeret irányelv honosítása**

A vízügy területén a legnagyobb jelentőségű és hatású uniós jogi eszközt a Víz Keretirányelv jelenti. 2010-ig a tagországoknak a vízi szolgáltatások területén be kell vezetniük a költségarányos díjakat. Ez a lakosság széles rétegeit érintheti. A keretirányelv végrehajtása tehát nem csak a vizek jó állapotba kerülését fogja elősegíteni, de a lakosságot érintően is befolyásolni fogja a víz árát. Továbbá a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése során (2006-2009) olyan intézkedések kerülhetnek meghatározásra, amelyek az adott terület lakosságát negatívan is érinthetik. Ilyenek lehetnek például: vízhasználatok korlátozása, szennyezőforrások megszüntetésére vonatkozó kiegészítő intézkedések.

Ennek hazai átültetése a 220/2004 (VII.21) Korm rendelet, majd 27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelete alapján történt. A vízkeret irányelv magyarországi végrehajtásáról az EU Bizottságnak szóló jelentés itt olvasható:

[http://www.kvvm.hu/cimg/documents/HU\\_VKI\\_jelentes\\_04\\_06\\_18.pdf](http://www.kvvm.hu/cimg/documents/HU_VKI_jelentes_04_06_18.pdf)

Magyarország folyóinak és tavainak vízminőségi térképe, 2003-ban, öt fő paraméter (oxigén, tápanyag, mikrobiológia, mikroszennyezők és egyéb) alapján itt található meg:

[http://www.kvvm.hu/cimg/documents/felsz\\_ni\\_v\\_zmin\\_s\\_g\\_2003.JPG](http://www.kvvm.hu/cimg/documents/felsz_ni_v_zmin_s_g_2003.JPG)



## Levegőtisztaság védelem

2001-ben, igazodva az Európai Unió előírásához, teljesen megújult a levegőtisztaság-védelem hazai jogi szabályozása. Az új jogszabály csomag – többek között – a következő jogszabályokat tartalmazza:

- a levegőtisztaság-védelemmel kapcsolatos alapvető szabályokat a *levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001.(II.14.) Korm. rendelet* foglalja össze;
- a légszennyezettségi határértékeket és a pontforrásokra vonatkozó kibocsátási határértéket a *légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet* rögzíti;
- a légszennyezettség és a kibocsátások mérésével kapcsolatos alapvető szabályokat a *légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 17/2001. (VIII.3.) KöM rendelet* foglalja össze.

A 2001-ben bevezetett új jogszabályok alapján megkülönböztetünk egészségügyi és ökológiai légszennyezettségi határértékeket, valamint az új szabályozás bevezeti a tűrészhatár fogalmát. A tűrészhatár a légszennyezettség egészségügyi határértékének bizonyos százaléka, amellyel a határérték a jogszabályban meghatározott feltételek mellett túlléphető. A védettségi kategóriák szerinti besorolás viszont megszűnt, az egész ország területére egységes légszennyezettségi határértékek vonatkoznak. Ezekben túlmenően megjelent a tájékoztatási és riasztási küszöbértékek fogalma.

Az 1990-2003 közötti időszak hazai levegőtisztasági adatainak elemzését tartalmazza a következő tanulmány:

[http://www.kvvm.hu/cimg/documents/0928\\_1990\\_2003\\_leveg\\_min\\_s\\_g\\_szerkesztett\\_v\\_gleg\\_es.DOC](http://www.kvvm.hu/cimg/documents/0928_1990_2003_leveg_min_s_g_szerkesztett_v_gleg_es.DOC)

## Hulladékgazdálkodás, kármentesítés

A hulladékgazdálkodás stratégiai célkitűzéseinek, alapelveinek érvényesítése érdekében a hulladékgazdálkodási törvény a hulladékgazdálkodási tervkészítés jogintézményének bevezetéséről, valamint – a Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) részeként – az Országos Hulladékgazdálkodási Terv elkészítéséről rendelkezett. A korszerű hulladékgazdálkodás kialakítása érdekében a 110/2002. (XII.12.) országgyűlési határozattal kihirdetett Országos Hulladékgazdálkodási Terv (*OHT*) meghatározza a hulladékgazdálkodás

terén 2002- 2008. között elérendő célokat, valamint a kitűzött célok elérését szolgáló országos szintű programokat és intézkedéseket

Az Országos Környezeti Kármentesítési Program a földtani közegben és a felszín alatti vizekben hátramaradt, akkumulálódott szennyeződések felderítését, a szennyeződések mértékének feltárását, illetve újabb szennyeződések kialakulásának megakadályozását, a múltból visszamaradt környezeti károk mérséklését vagy felszámolását célzó, az ország egész területére kiterjedő, felelősségi körtől függetlenül, minden kármentesítési feladatot magába foglaló környezetvédelmi program.

A tevékenység jogszabályi háttérét a 219/2004 (VII.21.) Korm. rendelet, valamint a felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről szóló 10/2000.(VI.2.) KöM-EüM-FVM-KHVM együttes rendelet biztosítja. E jogszabályok – többek között – rögzítik a felszín alatti vizek, illetve a földtani közeg (talaj) szennyezettségének megelőzésére vonatkozó előírásokat, és a szennyezettségi határértékeket; az OKKP célját, az érintett tárcák kormányzati munkamegosztás szerinti feladatait, a tárcákhoz tartozó kármentesítési Alprogramokat, valamint az Alprogramok keretében megvalósuló kármentesítési beruházások végrehajtásának rendjét, a földtani közegben és felszín alatti vízben hátrahagyott szennyezések megszüntetésének felelősségi kérdéseit.

A 2004. évi OKKP teljesítéséről szóló jelentés az alábbi helyen olvasható:

<http://www.kvvm.hu/szakmai/karmentes/jelentes2004/index.htm>

Igen fontos kérdés az elmúlt évtizedek környezetszennyezési örökségében a POP-k, a nem lebomló szerves anyagok felmérése. Egy erre vonatkozó hazai felmérés itt található meg:

[http://www.kvvm.hu/dokumentum.php?content\\_id=758&section\\_id=1](http://www.kvvm.hu/dokumentum.php?content_id=758&section_id=1)

## **Klímapolitika**

A klímapolitikában az üvegházhatású gázok kibocsátása érinti a vegyipart.

Az egyes létesítmények üvegházhatású gázkibocsátásának engedélyezéséről, nyomon követéséről és jelentéséről szól a 272/2004 (IX.29.) Korm. rendelet. A kvóták hivatalos szétosztása még mindig nem történt meg, 2006. márciusában megszületett a kormány részére az előterjesztés, mely itt olvasható:

[Előterjesztés a 2005-2007 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Kiosztási Terv és Nemzeti Kiosztási Lista kihirdetéséről, valamint a kibocsátási egységek kiosztásának egyes szabályairól.](#)

## **Szabványosítás**

### **Meghatározás és alapelvek**

A szabvány definícióját megtalálhatjuk a nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvényben. Eszerint a szabvány: „elismert szervezet által alkotott, vagy jóváhagyott, közmegegyezéssel elfogadott olyan dokumentum, amely tevékenységre, vagy azok eredményére vonatkozik, és olyan általános és ismételten alkalmazható szabályokat, útmutatókat, vagy jellemzőket tartalmaz, amelyek alkalmazásával a rendező hatás az adott feltételek között a legkedvezőbb.”

Fontos hangsúlyozni, hogy az „arra illetékes” nemzeti (és nemzetközi, ill. regionális) szabványügyi szervezetek - Nyugat-Európában és ma már hazánkban is - nem állami költségvetésből finanszírozott hatóságok, hanem önállóan gazdálkodó, önkéntesen, az érdekeltség alapján szerveződő, nonprofit magánjogi szervezetek.

A szabványosítással elérendő legfontosabb célok a következők:

- Rendeltetésre való alkalmasság: a termékek, eljárások, szolgáltatások a felhasználási szándéknak megfelelőek legyenek.
- Biztonság (élet-, egészség- és munkavédelem):
- Környezetvédelem:
- Gazdaságosság és hatékonyság:
- Csereszabatoság: tegye lehetővé, hogy valamely terméket, alkatrészt más helyen, akár más országban is használhassanak.
- A kompatibilitás (illeszthetőség) révén különböző termékek egymáshoz vagy valamilyen hálózathoz csatlakoztathatóak legyenek.

Mindezek gazdaságos anyag-, energia-és emberi erőforrás- felhasználást, továbbá ipari méretű tömegtermelést és kereskedelmet teremtenek.

A szabványosítás legfontosabb alapelvei a következők:

- Önkéntesség: a szabványok kidolgozásában a részvétel nem kötelező, ugyanakkor a szabványok alkalmazása is önkéntes.
- Nyilvánosság és nyitottság: a szabványkidolgozás már a kezdeti fázisban is nyilvános. Minden érdekelt félnek joga van részt venni a kidolgozásban, ez nemzeti szinten a különböző érdekcsoportokat jelenti, nemzetközi és regionális szinten pedig a tagországokat.

- Közmegegyezés: a gyártók, kereskedők, hatóságok stb. az általuk képviselt kör érdekeit viszik be a szabványosításba; olyan megegyezés jön létre, ahol az érdekeltek egyik csoportjának sincs a lényeges kérdésekben fenntartott ellenvéleménye.
- Tárgyszerűség: a szabvány jól körülhatárolt területen legyen lényegre törő és egyértelmű.
- Ellentmondás-mentesség és összefüggőség
- Alkalmazkodás a tudomány és a műszaki gyakorlat elismert eredményeihez:

## **A szabványok kidolgozása és alkalmazása**

A szabványokat magánjogi szervezet (szabványügyi szervezet) dolgozza ki. Magyarországon ez jelenleg a Magyar Szabványügyi Testület (MSZT). Az MSZT-t a tagok hozták létre, és tagja lehet minden magyar jogi személy, ill. szervezet. A szabványokat az MSZT adja ki, kidolgozásuk bizottságokban történik. A bizottságokba a tagok szakembereket delegálhatnak. A szabványok alkalmazása alapvetően önkéntes, azaz csak ajánlott. A kidolgozók köre és a kidolgozási eljárás miatt azonban az érdekelteknek érdekében áll a szabvány előírásainak betartása.

A szabványok nem kötelező jellege abból a szándékból fakad, hogy a tudomány és technika fejlődését ne akadályozzák a szabványok előírásai. Ha egy gyártó műszaki fejlesztése révén más, jobb megoldásokat, eljárásokat is tud alkalmazni, mint amilyeneket a szabványok elismernek, akkor ebben ne akadályozza a merev jogi szabályozás.

Van azonban néhány olyan eset, amikor a szabványok kötelezővé válnak:

- ❖ Egyes szerződések keretében. Akkor, ha a szerződő felek meghatározott szabványokra hivatkoznak.
- ❖ Bírósági perek esetén. Ha a bíróságnak olyan műszaki kérdésben kell állást foglalnia, amelyről a szerződő felek külön nem állapodtak meg, akkor a joggyakorlat szerint a szabvány a kiindulási alap.

## **Nemzetközi és európai szabványok**

A szabványok nemzetközi szintű összehangolását már a 20. század elején a nemzetközi kereskedelem fejlődése tette szükségessé. A dokumentumok típusa: nemzetközi szabvány (ISO, IEC). Szervezetei: Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO), alapítva: 1946, tevékenységi területe a villamosságon kívül mindenre kiterjed, közel 100 ország a tagja, valamint Nemzetközi Elektrotechnikai Bizottság (IEC), alapítva: 1906, de 1947 óta vált igazán aktívvá, közel 50 tagja van.

A szabványok kidolgozását műszaki bizottságokban (pl. ISO/TC) végzik és a tagország nemzeti szabványügyi szervezetén keresztül bármelyik tagország részt vehet a munkában.

Az *Európai Unió tagországaiban* az egységes belső piac, az akadályok nélküli kereskedelem érdekében *a nemzeti szabványok alapja az európai szabvány* (EN). Ez azt jelenti, hogy a CEN/CENELEC tagországokban az európai szabványokat változatlan formában, nemzeti szabványként kötelező bevezetni, és ezzel egyidejűleg az ezekkel ellentétes korábbi nemzeti szabványokat vissza kell vonni. Az új európai szabvány bevezetésére megadott határidő általában hat hónap. A bevezetett szabvány csak teljesen azonos lehet.

### **Kapcsolat a jogszabályok és szabványok között**

A jogszabályokat az állam jogalkotó szervei dolgozzák ki. A törvényeket az országgyűlés, a rendeleteket pedig a kormány, ill. a miniszter. A szabványok kidolgozója viszont magánjogi szervezet, nálunk a Magyar Szabványügyi Testület (MSZT). A jogszabályok alkalmazása kötelező, a szabványoké önkéntes.

Az egységes belső piac az EU tagországokban megkívánja mind a jogszabályok, mind a szabványok összehangolását. A jogszabályok összehangolása az ún. „új megközelítésű irányelveken”, a szabványok összehangolása pedig az európai szabványokon keresztül valósul meg. A jogszabályok és a szabványok között oly módon jön létre kapcsolat, hogy a jogszabályokban csak a legfontosabb követelményeket rögzítik, a részletek pedig a szabványokban jelennek meg.

Az Európai Unió vezető szerve a Tanács, amely képviseleti és jóváhagyó testület. A tanács adja ki az új megközelítésű irányelveket. Az Európai Unió operatív irányítását a bizottság végzi, amely végrehajtó testület. Az európai szabványügyi szervezetek az EU bizottságtól kapott megbízás (mandátum) alapján dolgozzák ki a harmonizált szabványokat. A megbízás a vonatkozó irányelvben lefektetett, alapvető követelményekre épül. A harmonizált európai szabványok tartalmazzák azokat a részletes előírásokat, amelyek biztosítják, hogy az irányelvben rögzített alapvető követelmények teljesüljenek.

Csak azok az európai szabványok tekinthetők harmonizált szabványnak, amelyeket kifejezetten az EU bizottság megbízásából (mandátum) az alapvető követelmények teljesítése érdekében, irányelvhez kapcsolódóan dolgoztak ki, a szabványokat a bizottság szakértői is elfogadták, és azokat a bizottság hivatalos lapjában (OJ) harmonizált szabványként közzétették.

Külön kell hangsúlyozni a harmonizált szabványok ismérveit, mert ha ezek közül bármelyik nem teljesül, akkor a szabvány még nem tekinthető harmonizált szabványnak. Több esetben a teljes harmonizációs folyamat időigényessége miatt - mintegy közbenső lépésként - a termékszabványt közönséges EM szabványként kiadták, miközben a harmonizációt tovább folytatták. Így már rendelkezésre állnak kereskedelmi célokra alkalmas, de még nem harmonizált szabványok. Ilyesmivel találkozhatunk, pl. a falazó elemek, vagy a vészkijárat és a pánik ajtózárok szakterületén. Ekkor már rendszerint a szabvány előszabvány és mellékletében találhatunk olyan részeket, amelyek az irányelvvel való kapcsolatra utalnak, és tájékoztatják az alkalmazót arról, hogy a szabvány mely szakaszait kell teljesíteni ahhoz, hogy a termék megfeleljen az irányelv alapvető követelményeinek, jól lehet, a szabvány még nem harmonizált. A ténylegesen harmonizált szabványváltozat esetleg egy-két évvel később jelenik meg, de szerencsés esetben ez már nem jelent lényeges változást a szabvány előző kiadásához képest. A különböző irányelvekhez - és így az építési termék irányelvhez - harmonizált szabványok jegyzéke a <http://www.mszt.hu/honosit/EUDIR.htm> lapon tekinthetők meg.

### **Harmonizált szabványok és a jogkövetés**

A harmonizált szabványnak való megfelelés automatikusan jelenti az irányelvnek (illetve az ezeknek megfelelő, nemzeti joganyagnak) való megfelelést. Mivel a harmonizált szabványok sem kötelezőek, az irányelvek teljesítéséhez elvileg el lehet jutni úgy is, ha a harmonizált szabványt nem teljesítjük. Azonban ebben az esetben a gyártónak külön bizonyítania kell, hogy a saját megoldása ugyanolyan egészségvédelmi, környezetvédelmi és biztonsági eredményt szolgáltat, mint amit az irányelv előír.

## 1. Melléklet A hazai, a vegyipar kémiai tevékenységét érintő jogszabályok

Azonosító	Cím	Módosítás
39/2004 (IV.7.) GKM rendelet	Gázpalack Biztonsági Szabályzatának módosítása	18/2001. (V. 23.) KöViM-BM-KöM együttes hatályát veszti.27/2001. (VIII. 31.) KöViM-BM-KöM
108/2001. (XII.23.) FVM-GM együttes rendelet	A felvonók biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról	
9/2001. (IV.5.) GM rendelet	A nyomástartó berendezések és rendszerek biztonsági követelményeiről és megfelelőség tanúsításáról	4/2002. (VI. 21.) GKM rendelet 48/2002. (XII. 28.) GKM rendelet
43/1999. (VIII. 4.) GM rendelet	a Hegesztési Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 31/1994. (XI. 10.) IKM rendelet módosításáról	143/2004 GKM rendelet linkje!
60/1999. (XII. 1.) IKIM rendelet	a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségük tanúsításáról szóló 21/1998. (IV. 17.) IKIM rendelet módosításáról	
14/1998. (XI. 27.) GM rendelet	A Gázpalack Biztonsági Szabályzatról	
1990. évi LXXXVII. Törvény	Az árak megállapításáról	A 7/2005. (III.1.) KvVM rendelet és a 2004. évi XXVIII. tv. és a 1997 évi CII. törvény, a 2001. XVI. törvény módosította
14/2004. (IV. 19.) FMM rendelet	A munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről	
65/1999 (XII. 22.) EüM rendelet	A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről	77/2003. (XII.23.) ESzCsM rendelet
113/1998. (VI. 10.) Korm. Rendelet	A felvonók és a mozgólépcsők építésügyi hatósági engedélyezéséről, üzemeltetéséről, ellenőrzéséről és az ellenőrökről	
109/2005. (VI. 23.) Korm. Rendelet	Az elemek és az akkumulátorok hulladékainak vissza-vételéről	
264/2004. (IX.23.) Korm. Rendelet	Az elektromos és elektronikai berendezések hulladékainak visszavételéről	219/2004 korm. Rendelet módosítása
15/2004. (X. 8.) KvVM rendelet	Az elektromos és elektronikai berendezések hulladékai kezelésének részletes szabályairól	
224/2004. (VII.22.) Korm. Rendelet	A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről	
45/2004. (VII.26.) BM-KvVM együttes rendelet	Az építési és bontási hulladék kezelésének részletes szabályairól	
126/2003. (VIII.15.) Korm. Rendelet	A hulladékgazdálkodási tervek részletes tartalmi követelményeiről	
164/2003. (X.18.) Korm. Rendelet	A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről	

270/2003 (XII. 24.) Korm. rendelet	Az egyes környezetterhelési díjak visszigénylésének, a kibocsátott terhelő anyag mennyiség meghatározás módjáról, valamint a díjfizetés áthárításának szabályairól	363/2004. (XII. 26.) Korm. Rendelet
23/2003. (XII.29.) KvVM rendelet	A biohulladék kezeléséről és a komposztálás műszaki követelményeiről	
2/2002. (VII.9.) KvVM rendelet	A titán-dioxid gyártás hulladékairól	
94/2002. (V.5.) Korm. Rendelet	A csomagolásról és a csomagolási hulladék kezelésének szabályairól	37/2006 (II. 20) Korm rendelet 195/2002. (IX. 6.) Korm. Rendelet
9/2001. (IV.9.) KöM rendelet	Az elemek, akkumulátorok, illetve hulladékaik kezelésének részletes szabályairól	A 7/2004. (IV.27.) KvVM rendelet 13/2005. (VI. 23.) KvVM rendelet
22/2001. (X.10.) KöM rendelet	A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről	22/2003. (XII.27.) KvVM rendelet módosította
16/2001. (VII.18.) KöM rendelet	A hulladékok jegyzékéről	19/2003. (XII. 10.) KvVM rendelet 10/2002. (III.26.) KöM rendelet 22/2004 (XII.11) KvVM rend
271/2001. (XII.21.) Korm. Rendelet	A hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról	A 114/2003. (VII.29.) Korm. rendelet módosította.
4/2001. (II.23.) KöM rendelet	A hulladékolajok kezelésének részletes szabályairól	
98/2001. (VI.15.) Korm. Rendelet	A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről	269/2003 (XII.24.) Korm. rendelet 192/2003. (XI.26.) Korm. Rendelet
2000. évi XLIII. Törvény	A hulladékgazdálkodásról	
18/2006 (I. 26) Korm rendelet	A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset elleni védekezésről	
1999. évi LXXIV. Törvény	A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről	A 2004. évi CXXXV. tv 2004. évi CI tv. 2006. évi VIII. tv
179/1999. (XII. 10.) Korm. Rendelet	A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezete-téről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos bal-esetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. tör-vény végrehajtásáról	50/2005. (III.23.) Korm. Rendelet
2003. évi LXXXIX. Törvény	A környezetterhelési díjról	
53/2003 (IV.11.) Korm. Rendelet	A környezetvédelmi termékdíj-mentesség, a termékdíj visszaigénylésének és átvállalásának, valamint a használt gumibroncs behozatalának feltételeiről	Módosítja a 98/2001(VI.15) korm. Rendeletet 342/2004. (XII.22.) Korm. Rendelet
6/1999 (VII.21) KöM rendelet	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjról.	10/1995 korm rend
253/1997 (XII.20.) Korm. Rendelet	Az országos településrendezési és építési követelményekről	
33/1997. (II. 20.) Korm. Rendelet	a természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról	
1996. évi LIII. Törvény	A természet védelméről	2004. évi LXXVI. Törvény
1995. évi LIII. törvény	A környezet védelmének általános szabályairól	2000. évi CXXIX. Törvény 2004. évi LXXVI. Törvény



1995. évi LVI. törvény	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról	10/1995. (IX.28.) KTM rendelet CXXIX tv. és a 2003. évi XII. törvény és a 2002. évi XLVII tv., a 2002. évi XXXVIII. tv. módosítja 2002. 11. 20.-tól. 2001. évi XL. törvény módosítja 2001. 12. 23-tól 288/1997. (XII.29.) Korm. Rendelet 50/1997. (XII. 29.) KTM rendelet 5/2003. (IV. 11.) KvVM rendelet 2005. évi XII. törvény és a 2004. évi CXX tv, és a 2004. évi XXIII. tv. és a 2004. évi XXIX tv. 1998. évi LXIX. Törvény 2004. évi CIII. Törvény
10/1995. (IX.28.) KTM rendelet	A környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvény végrehajtásáról	50/1997. (XII. 29.) KTM rendelet 5/2003. (IV. 11.) KvVM rendelet
2005. évi XV. Törvény	Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről	
272/2004 (XI. 29) Korm rendelet	egyes létesítmények üvegházhatású gázkibocsátásának engedélyezéséről, nyomonkövetéséről, jelentéséről	
7/2003 (V. 16) KvVM-GKM együttes rendelet	Az egyes légszennyező anyagok összkibocsátási határértékeiről	
10/2003 (VII.11) KvVM rendelet	Az 50 MWth és annál nagyobb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről	
94/2003 (VII. 2) Korm rendelet	Az ózonréteget károsító anyagokról	A 368/2004. (XII.26.) Korm. rendelet és a 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet módosítja
24/2003. (XII. 29.) KvVM-GKM együttes rendelet	A 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál ki-sebb bemenő hőteljesítményű, helyhez kötött gázturbi-nák légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről szóló 7/1999. (VII. 21.) KöM rendelet módosításáról	
3/2002. (II.22.) KöM rendelet	A hulladékok égetésének műszaki követelményeiről, működési feltételeiről és a hulladékégetés technológiai kibocsátási határértékeiről	A 8/2004. (IV.28.) KvVM-EszCsM e. r. 19/2003. (XII. 10.) KvVM rendelet
10/2001. (IV.19.) KöM rendelet	Az egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról	
21/2001 (II. 14) Korm rendelet	A levegő tisztaságának védelméről	36/2006 (II.20) Korm rendelet 120/2001.(VI.30.) kormány rendelet 274/2002. (XII. 21.) Korm. Rendelet
14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FvM együttes rendelet	A légszennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről	A 44/2003. (VII.18.) GKM rendelet 25/2001 (XII. 7) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 19/2005. (VII. 26.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet 1/2003 (I. 9) KvVM-SZCSM-FVM együttes rendelet

17/2001 (VIII. 3.) KöM rendelet	A légszennyezettség és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról	A 3/2005. (II.22.) KvVM rendelet és az 1/2004. KvVM rendelet módosította.
23/2001.(XI.13.) KöM rendelet	A 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál ki-sebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak kibocsátási határértéke-iről	22/2003. (XII. 27.) KvVM rendelet
9/1995. (VIII.31.) KTM rendelet	A motorbenzinek tárolásakor, töltésekor, szállításakor és áttöltésekor keletkező szénhidrogén emisszió korlátozásáról	
32/1993. (XII.23.) KTM rendelet	A helyhez kötött földgázüzemű gázmotorok technológiai kibocsátási határértékeinek és azok alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról	Az 1/2004. KvVM rendelet módosította.
17/2003 (IV. 4.) GKM-KvVM-PM együttes rendelet	Egyes folyékony tüzelő- és fűtőanyagok kéntartalmának csökkentéséről	
7/2002 (VI. 29) GKM-BM-KVvM együttes rendelet	gépkocsik környezetvédelmi felülvizsgálatáról és ellenőrzéséről	A 68/2004. (IV.28.) GKM-KvVM-PM e. r. módosította 2004. 04. 29-től.
74/2003 (V.28) Korm rendelet	A környezetvédelmi vezetési és hitelezési rendszerben (EMAS) részt vevő szervezetek nyilvántartásáról	
83/2003. (VI. 7.) Korm. rendelet	Az öko címke odaítélésével foglalkozó szervezetről	A 363/2004. (XII.26.) Korm. rendelet módosítja.
12/1999 (XII.25.) KöM rendelet	Egyes környezetvédelmi nemzeti szabványok kötelezővé nyilvánításáról	
2/1998 (I.16.) MűM rendelet	A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről.	15/2004. (IV.19.) FMM rendelet
29/1997(VIII.39.) KTM rendelet	a környezetbarát, környezetkímélő megkülönböztető jelzés használatának feltételrendszeréről	
1997. évi CLV. törvény	A fogyasztóvédelemről	
1997. évi XLVII törvény	Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről	
1995. évi XLII. Törvény	Az egyes helyi közszolgáltatások kötelező igénybevételéről	A 2005. évi LXXVI. tv. és a 2003. évi CXXV tv. módosította.
37/2003. (XII. 27.) OM rendelet	az Országos Képzési Jegyzékről	
33/1998. (VI.24.) NM rendelet	A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről	80/2003. (XII.23.) ESzCsM rendelet
15/1997 (V.28.) KTM rendelet	A környezeti állapotvizsgáló szakértői tevékenységről	
4/1997 (I.10.) KTM rendelet	a környezetvédelmi és területfejlesztése ágazatba tartozó egyes szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról	
159/1997 (IX.26.)	Az épített környezet alakításával és védelmével kapcsolatos műszaki szakértői tevékenység gyakorlásának általános szabályairól	

12/1996(VII.4) KTM rendelet	A környezetvédelmi felülvizsgálat végzéséhez szükséges szakmai feltételekről és a feljogosítás módjáról, valamint a felülvizsgálat dokumentációjának tartalmi követelményeiről	
6/1996. (II.21.) IKM rendelet	A hegesztők minősítéséről	A 35/2003. (IX.11.) IM rendelet módosította.
27/1996. (VIII.28.) NM rendelet	A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról	
93/1996 (VII.4.) Korm. Rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazásának feltételéhez kötött környezethasználatok meghatározásáról	A 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet módosítja
11/1996 (VII.4.) KTM rendelet	A környezetvédelmi megbízott alkalmazási és képesítési feltételeiről	8/2000. (V. 18.) KöM rendelet
1996. évi LXXV. Törvény	a munkaügyi ellenőrzéséről	
89/1995. (VII. 14.) Korm. rendelet	A foglalkozás-egészségügyi szolgálatról	
32/1995 (XII.30) KHVM rendelet	A közlekedési, hírközlési és vízügyi szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről	
27/1995. (VII.25.) NM rendelet	A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról	
6/1994. (VIII. 31.) MüM rendelet	a szakmai követelmények kiadásáról	
16/1986. (XII. 17.) EüM rendelet	Az ittasság munkahelyi ellenőrzése véralkohol vizsgálattal	
22/2005. (VI. 24.) EüM rendelet	a rezgéseexpozíciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről	
66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet	a munkavállalókat érő zajexpozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről	
143/2004. (XII.22.) GKM rendelet	Hegesztési Biztonsági Szabályzat kiadásáról	
135/2004. (XII. 16.) GKM rendelet	Emelőgép Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 47/1999 GM rendelet módosításáról	
78/2003. (XII.23.) ESzCsM rendelet	Az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről szóló jogszabály módosításáról	
3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet	A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről	
2001. évi CX. Törvény	A villamosenergiáról	
1999. évi XLII. törvény	a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól	
47/1999. (VIII. 4.) GM rendelet	Emelőgép Biztonsági Szabályzat kiadásáról	
61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet	A biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről	

50/1999. (XI. 3.) EüM rendelet	A képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről	3/2002.(VIII.30) ESzCsM rendelet 66/2003. (XII.11.) ESzCsM rendelet 79/2003 EszCsm,8/2005 Fm-EüM rendelet
18/1998. (VI. 3.) NM rendelet	a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről	80/2003. (XII.23.) ESzCsM rendelet
25/1998. (XII.27.) EüM rendelet	Az elsősorban hátsérülések kockázatával járó kézi tehermozgatás minimális egészségi és biztonsági követelményeiről	78/2003. (XII.23.) ESzCsM rendelet
79/1997. (XII.31.) IKIM rendelet	Az egyes villamosági termékek biztonsági követelményeiről és az azoknak való megfelelésértékeléséről	
5/1993. (XII.26.) MüM rendelet	A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról	18/2001. (IV.28.) EüM rendelet 16/2004. (IV. 19.) FMM rendelet 28/2004. ( XII. 20.) FMM rendelet
1993. évi XCIII. Törvény	A munkavédelemről	28/2004. ( XII. 20.) FMM rendelet 16/2004. (IV. 19.) FMM rendelet 1997. évi CII. Törvény
8/1981. (XII.27.) IpM rendelet	A Kommunális- és Lakóépületek Érintésvédelmi Szabályzatáról	
89/2004 (V. 15) FVM rendelet	A növényvédőszer forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédőszer csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról	2/2006 (I. 18) FVM rendelet
103/2003. (XI. 11.) FVM rendelet	A növényvédő szerrel szennyezett csomagolóeszköz hulladékkezeléséről	
5/2001 (VI.25.) FVM rendelet	A növényvédelmi tevékenységről	
2000. évi XXXV. törvény	A növényvédelemről	
140/1999 (IX.3) Korm rendelet	A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai követelmények szerinti előállításáról, forgalmazásáról és jelöléséről	A 238/2000 (XII.23.) Kormány rendelet módosította
30/2003 (III.8) Korm rendelet	A vízi közlekedés egyes belvízi utakon környezetvédelmi okokból való korlátozásáról és a korlátozás alá eső területeken kiadható üzemeltetési engedélyről	
8/2002. (I.30.) KöViM rendelet	A veszélyes áru szállítási biztonsági tanácsadó képzésének, vizsgáztatásának szabályairól és díjairól	18/1999. (VI:9.) KHVM rendelet 39/2005. (VI. 11.) GKM rendelet
2/2002. (I.11.) Korm. Rendelet	A veszélyes áru szállítási biztonsági tanácsadó kinevezéséről és képzéséről	A 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet és a 150/2004. (V.7.) Korm. rendelet módosítja.
1/2002. (I.11.) Korm. Rendelet	A veszélyes áruk közúti szállításának ellenőrzésére vonatkozó egységes eljárásról	
6/2000 (III.7) KHVM rendelet	az úszólétesítmények gyógyszereszekrényvel való felszereléséről és egyes úszólétesítményeken az orvosi szolgálat rendszeresítéséről	
26/1999. (II.12.) Korm. rendelet	A légi árufuvarozás szabályairól	

18/1997. (X.11.) KHVM-KTM együttes rendelet	A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki szabályairól	
60/1992. (IV.1.) Korm. Rendelet	A közúti gépjárművek, az egyes mezőgazdasági, erdészeti és halászati erőgépek üzemanyag- és kenőanyagfogyasztásának igazolás nélkül elszámolható mértékéről	A 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet és a 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet módosítja.
6/1990. (IV.12.) KÖHÉM rendelet	A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről	
5/1990. (IV.12.) KÖHÉM rendelet	A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről	1/2001. (I.10.) KöViM rendelet
122/1989. (XII.5.) MT rendelet	Az egyes veszélyes árukat szállító közúti járművek útvonalának kijelöléséről	95/2001. (VI. 15.) Korm. Rendelet
2/1982. (II.22.) KpM rendelet	A veszélyes áruk nemzetközi belvizi szállításáról szóló szabályzatról	
20/1979. (IX.18.) KpM rendelet	A veszélyes áruk nemzetközi közúti szállításáról szóló európai megállapodás „A” és „B” mellékletének kihirdetéséről és belföldi alkalmazásáról	A 6/2004. (IV.27.) KvVM rendelet 46/2005. (VI. 28.) GKM rendelet 3/1988.(VI.10.) KM rendelet 46/2005. (VI. 28.) 28/2002. (XII.9.) GKM rendelet
1979. évi 19. törvényerejű rendelet	A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás kihirdetéséről	
1/1975. (II.5.) KpM–BM együttes rendelet	A közúti közlekedés szabályairól	A 26/2004. (XII.22.) KvVM rendelet és az 5/2003. (IV.11.) KvVM rendelet és az 50/1997 (XII.29.) KTM rendelet; a 6/2002. (III.1.) KöM rendelet módosította
80/1999. (VI. 11.) Korm. rendelet	a telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről	A 237/2001. (XII.10.) Korm.r., a 42/2001 (III.14.) Korm. rendelet Az 55/2001. (IV.10.) Korm. rendelet, a 78/2002. (IV.13.) Korm. rendelet és a 191/2002. (IX.4.) Korm. Rendelet 9/2000. (II. 2.) Korm. Rendelet 277/2002. (XII.21.) Korm. rendelet 58/2003. (IV. 24.) Korm. rendelet 71/2004. (IV. 15.) Korm. Rendelet
30/1996. (XII. 6.) BM rendelet	a tűzvédelmi szabályzat készítéséről	
1996. évi XXXI. Törvény	A tűz elleni védekezésről, műszaki mentésről és a tűzoltóságról	2003. évi LI. TV.
3/2006 (I. 26.) EüM rendelet	Az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről	
16/2004. (X.8.) KvVM rendelet	Az egyes veszélyes anyagok elektromos és elektronikai berendezésekben való alkalmazásának korlátozásáról	

8/2004. (XII.1.) EüM-FVM-KvVM- GKM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagok és készítmények kivételével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól	A 13/2004. (XII.25.) EüM-KvVM e r 43/2004. (IV.26.) EszCsM-KvVM e. r. 36/2003. (VI.27.) EszCsM-KvVM e r 17/2003. (IV.16.) EszCsM-KvVM e. r 19/2002. (XII.28.) EszCsM-KvVM e. r (2003.01.01-től) 13/2001. (IV.20.) EüM-KöM e r 2002. (II.15.) EüM-KöM e.r. módosítja.
2004. évi XXVI. Törvény	Egyes szociális és egészségügyi tárgyú törvények módosításáról ( a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény módosítása)	
38/2003. ESZCSM-FVM- KVVM együttes rendelet	biocid termékek előállításának és forgalomba hozatalának feltételeiről	
54/2003. (IX.1.) EszCsM-KvVM- BM együttes rendelet	A veszélyes anyagok és a veszélyes készítmények tulajdonságainak vizsgálati módszereiről és a vizsgálatok eredményeinek értékeléséről	
36/2003. (VI.27.) ESzCsM-KvVM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról szóló 41/2000. (XII.20.) EüM-KöM együttes rendelet módosításáról	
17/2003. (IV. 16.) ESzCsM-KvVM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagokról, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról szóló 41/2000. (XII. 20.) EüM-KöM együttes rendelet módosításáról	
5/2001. (II.23.) KöM rendelet	A poliklórozott bifelének és a poliklórozott terfelének és az azokat tartalmazó berendezések kezelésének részletes szabályairól	A 3/2005. (II.22.) KvVM rendelet módosította.
12/2001 (V.4.) KöM-EüM együttes rendelet	A vegyi anyagok kockázatának becsléséről és a kockázat csökkentéséről	8/2004 KvVM-ESZCSM rend
13/2001.(IV.20.) EüM-KöM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról szóló 41/2000.(XII.20.) EüM-KöM e. rendelet módosításáról	
25/2000. (IX.30.) EüM-SzCsM együttes rendelet	A munkahelyek kémiai biztonságáról	13/2002. (XI.28) ESzCsM-FMM e.rendelet
26/2000. (IX.30.) EüM rendelet	A foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről	Az 1/2005. (I. 7.) EüM rendelet és a 73/2004. (VIII.11.) ESZCSM rendelet és a 33/2004. (IV.26.) ESzCsM re. és a 30/2003. EszCsM rendelet
25/2000. (IX. 30.) EüM rendelet	A munkahelyek kémiai biztonságáról	72/2004. (VIII.11.) ESzCsM rendelet

41/2000. (XII.20.) EüM-KöM együttes rendelet	Az egyes veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról	13/2004. (XII. 25.) EüM - KvVM rendelet 43/2004. (IV. 26.) ESzCsM-KvVM együttes rendelet 17/2003. (IV. 16.) ESzCsM-KvVM együttes rendelet 36/2003. (VI.27.) ESzCsM-KvVM együttes rendelet 13/2001.(IV.20.) EüM-KöM együttes rendelet 3/2002. (II.15.) EüM-KöM együttes rendelet
2000. évi XXV. Törvény	A kémiai biztonságról	2004. évi XXVI. Törvény
5/2000. (II.16.) GM rendelet	a gépjármű-hajtóanyagok minőségi követelményeiről	
52/2000. (XII. 27.) GM rendelet	a termékek aeroszol csomagolásának műszaki követelményeiről	
44/2000. (XII.27.) EüM rendelet	A veszélyes anyagokkal és veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól	33/2004 (IV.6) ESZCSM, 61/2004 (VII.12) ESZCSM 73/2004. (VIII.11.) ESzCsM 30/2003. (V.21.) ESZCSM rendelet
8/1998. (II.4.) IKIM rendelet	Egyes veszélyes anyagok csomagolásának gyermekek számára biztonságos zárással és tapintással érzékelhető, veszélyre utaló jelképpel történő ellátásáról	
26/1996. (VIII. 28.) NM rendelet	Az egyes egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott munkavállalók (napi, heti) expozíciós idejének korlátozásáról	
11/1994. (III.25.) IKM rendelet	Az éghető folyadékok és olvadékok tárolótartályairól	64/2003. (X.18.) GKM rendelet 44/1995. (IX. 15.) IKM rendelet
21/1998. (IV.17.) IKIM rendelet	A gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról	60/1999. (XII. 1.) IKIM rendelet 60/1999. (XII. 1.) IKIM rendelet
30/2004. (XII. 30.) KvVM rendelet	A felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól	A 47/2004. Korm. rendelet és a 96/2002. (V.5.) Korm. rendelet módosította.
31/2004 (XII.30) KvVM rendelet	A felszíni vizek megfigyelésének és állapotértékelésének egyes szabályairól	
219/2004. (VII.21.) Korm. Rendelet	A felszín alatti vizek védelméről	367/2004. (XII. 26.) Korm. Rendelet 110/2005. (VI. 23.) Korm. Rendelet
220/2004 (VII.21) Korm rendelet	A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól	368/2004. (XII.26.) Korm. Rendelet
28/2004 (XII.25) KvVM rendelet	A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól	
12/2003. (VII.30.) KvVM rendelet	A vízkészletjárulék kiszámításáról szóló 43/1999. (XII.26.) KHVM rendelet módosításáról	2/2004. (II. 16.) KvVM rendelet
21/2002 (IV.25) KöViM rendelet	A víziközművek üzemeltetéséről	
6/2002 (XI.5) KvVM rendelet	Az ivóvízkivételre használt vagy ivóvízbázisnak kijelölt felszíni víz, valamint a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek szennyezettségi határértékeiről és azok ellenőrzéséről	

50/2001 (IV.3) Korm rendelet	A szennyvizek és a szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól	32/1964. (XII. 13.) Korm. rendelet 27. §-a (1) bekezdésének b) pontja, 27. §-ának (3) bekezdése, 28. § (1) bekezdésében a "valamint a csatornabírság" szövegrész, 4/1984. (II. 7.) OVH rendelkezés "A közcsatorna-hálózat károsításának megállapítása" című III. részének a közcsatorna-hálózat károsítására vonatkozó rendelkezései e rendelet hatálybalépésével 34/1993. (XII. 23.) KTM rendelet 2002. december 31-én hatályukat veszítik. 208/2003. (XII.10.) Korm. Rendelet
204/2001 (X.26) Korm rendelet	A csatornabírságról	A 2002. évi LXVIII. tv. módosítja, amely 2003. 01. 01-től hatályos.
49/2001 (IV.3) Korm rendelet	A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről	27/2006 (II.7) Korm rendelet
10/2000. (VI.2.) KöM-EüM-FVM-KHVM együttes rendelet	A felszín alatti víz és a földtani közeg minőségi védelméhez szükséges határértékekről	
21/1999 (VII.21.) KHVM-KöM együttes rendelet	A vízminőségi kárelhárítással összefüggő üzemi tervek készítésének, karbantartsásának és korszerűsítésének szabályairól	
120/1999. (VIII.6.) Korm. Rendelet	A vizek és a közcélú vízellátási rendszerek fenntartására vonatkozó feladatokról	
178/1998 (VII. 24) Korm rendelet	A vízgazdálkodási feladatokkal összefüggő alapadatokról	
132/1997 (VII.24) Korm rendelet	A vízminőségi kárelhárítással összefüggő feladatokról	A 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet és a 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet és a 173/2003. (X.28.) Korm. rendelet módosítja.
18/1996 (VI. 13) KHVM rendelet	A vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről	39/2001.(XI.23.) KöViM rendelet
1995. évi LVII. Törvény	A vízgazdálkodásról	
3/1984. (II.7.) OVH rendelkezés	A szennyvízbírságról	3/1993. (XII. 23.) KTM rendelet
280/2004. (X.20.) Korm. Rendelet	A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről	3/1971. (VII. 17.) EüM rendelet; 18/1992. (VII. 14.) KHVM rendelet 2. számú melléklete; 163/1955. (Eü. K. 17.) EüM utasítás;
29/2001. (XII.23.) KöM –GM együttes rendelet	Egyes kültéri berendezések zajkibocsátásának korlátozásáról és a zajkibocsátás mérési módszeréről	A 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet módosítja
140/2001 (VIII. 8) Korm rendelet	Egyes kültéri berendezések zajkibocsátási követelményeiről és megfelelőségük tanúsításáról	A 364/2004. (XII.26.) Korm. rendelet és a 340/2004. (XII.22.) Korm. rendelet és a 269/2003 (XII.24.) Korm. rendelet és az 58/2003. (IV. 24.) Korm rendelet módosította.



142/2001. (VIII.8.) Korm. Rendelet	A háztartási gépek zajkibocsátási értékeinek feltüntetési kötelezettségéről	
49/1999. (XII.29.) KHVM rendelet	A motoros légi járművek zajkibocsátásának korlátozásáról	A 41/2001. (XI.29.) KöViM-KöM együttes rendelet módosította.
176/1997. (X.11.) Korm. Rendelet	A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének szabályairól	
7/1991. (IV.26.) KTM rendelet	Egyes ipari termékek zajvédelmi minőségtanúsításáról	2/2002 rend módosítja
2/1983. (V.25.) OKTH rendelet	A zaj- és rezgésbírásról	12/1990.(V.23.) KvVM rendelet
12/1983. (V.12.) MT rendelet	A zaj- és rezgésvédelemről	96/2002. (V.5.) Korm. Rendelet



-	14.		<a href="#">94/60</a>	
-	15.		<a href="#">97/16</a>	
-	16.		<a href="#">97/56</a>	
	17.		<a href="#">1999/43</a>	
	19.		<a href="#">2002/61</a>	azoszínezékek
	20.		<a href="#">2002/45</a>	rövidláncú klórozott parafinok
	21.		<a href="#">2001/41</a>	CMR
	22.		<a href="#">2005/84</a>	ftalát
	23.		<a href="#">2003/34</a>	CMR
	24.		<a href="#">2003/11</a>	brómdifeniléterek
	25.		<a href="#">2003/36</a>	CMR
	26.		<a href="#">2003/53</a>	nonilfenol és etoxilát
	27.		<a href="#">2005/69</a>	PAH
	28.		<a href="#">2005/59</a>	toluol és triklórbenzol
	29.		<a href="#">2005/90</a>	CMR
		1.	<a href="#">91/659</a>	azbeszt
		2.	<a href="#">96/55</a>	klórozott oldószerek
		3.	<a href="#">97/10</a>	CMR
		4.	<a href="#">97/64</a>	lámpaolajok
		5.	<a href="#">1999/51</a>	ón, PCP, kadmium
		6.	<a href="#">1999/77</a>	azbeszt
		7.	<a href="#">2001/90</a>	creosot
		8.	<a href="#">2001/91</a>	hexaklór-etán
		9.	<a href="#">2002/62</a>	szerves ónvegyületek
		10.	<a href="#">2003/2</a>	arzén
			<a href="#">2004/96</a>	nikkel a piercing-ekben
			<a href="#">2004/98</a>	pentabrómdifeniléter használható repülőgépcsúzdában
		12.	<a href="#">2003/3</a>	kék színezék
		13.	<a href="#">2004/21</a>	azoszínezékek
<a href="#">96/59</a>				PCB/PCT
<a href="#">83/477</a>	1.		<a href="#">2003/18</a>	azbeszt
			<a href="#">91/382</a>	azbeszt
			<a href="#">91/322</a>	azbeszt
<a href="#">79/117</a>	1.		<a href="#">850/2004</a>	POP

[89/391](#)

**Munkahelyi kémiai biztonság**

		1.	<a href="#">89/654</a>	minimum követelmény
		2.	<a href="#">89/655</a>	minimum követelmény
		3.	<a href="#">89/656</a>	minimum követelmény
		4.	<a href="#">90/269</a>	hátsérülés
		5.	<a href="#">90/270</a>	képernyő előtti munka
		6.	<a href="#">2004/37</a>	rákkeltő és mutagén anyagok
		7.	<a href="#">2005/54</a>	biológiai tényezők
		9.	<a href="#">92/58</a>	veszélyjelek
		10.	<a href="#">92/85</a>	terhes nők
		11.	<a href="#">92/91</a>	bányászat
		12.	<a href="#">92/104</a>	bányászat
		14.	<a href="#">98/24</a>	vegyianyagok
		15.	<a href="#">1999/92</a>	robbanóképes atmoszféra
		16.	<a href="#">2002/44</a>	rezgés
		17.	<a href="#">2003/10</a>	zaj
		18.	<a href="#">2004/40</a>	elektromágneses tér
<a href="#">90/394</a>	1.		<a href="#">97/42</a>	rákkeltő és mutagén anyagok
	2.		<a href="#">1999/38</a>	rákkeltő és mutagén anyagok
<a href="#">98/24</a>		1. lista	<a href="#">2000/39</a>	expozíciós határértékek
		2. lista	<a href="#">2006/15</a>	expozíciós határértékek
<a href="#">90/326</a>				foglalkozási megbetegedések listája
<a href="#">793/93</a>			<a href="#">1488/94</a>	régi anyagok kockázatértékelése
<a href="#">93/67</a>			-	új anyagok kockázatértékelése

<a href="#">304/2003</a>				veszélyes anyagok importja
<a href="#">1999/45</a>		1.	<a href="#">2006/8</a>	osztályozás, csomagolás, címkézés, készítmények
-			<a href="#">2001/60</a>	
-			<a href="#">66/2004</a>	
			<a href="#">91/155</a>	Még élő módosítás a 88/379-hez a készítmény adatlapról
<a href="#">2004/9</a>				GLP
<a href="#">2004/10</a>				GLP vizsgálati módszer

#### Szektorszabályozások

<a href="#">2309/93</a>				gyógyszer
<a href="#">2001/82</a>				gyógyszer
<a href="#">2001/83</a>				gyógyszer
<a href="#">648/2004</a>				detergens
<a href="#">91/414</a>			<a href="#">97/57</a>	növényvédőszer
-	1.		<a href="#">93/71</a>	
-	2.		<a href="#">94/37</a>	
-	3.		<a href="#">94/79</a>	
-	4.		<a href="#">95/35</a>	
-	5.		<a href="#">95/36</a>	
-	6.		<a href="#">96/12</a>	
-	7.		<a href="#">96/46</a>	
-		1.	<a href="#">2000/80</a>	lambda-cihalotrin
-		2.	<a href="#">2001/21</a>	amitrol, diquat, piridát és tiabendazol
-		3.	<a href="#">2001/28</a>	fenhexamid
-			<a href="#">2001/36</a>	
-		5.	<a href="#">2001/47</a>	Paecilomyces fumosoroseus Apopka törzs
-		6.	<a href="#">2001/49</a>	DPX KE 459 (flupirsulfuron-metil)
-		7.	<a href="#">2001/99</a>	glifozát és a tifenszulfuron-metil
-		8.	<a href="#">2001/103</a>	2,4-diklór-fenoxi-ecetsav (2,4-D)
-		9.	<a href="#">2002/18</a>	izoproturon
-		10.	<a href="#">2002/37</a>	etofumezát
-		11.	<a href="#">2002/48</a>	iprovalikarb, a proszulfuron és a szulfoszulfuron
-			<a href="#">2002/64</a>	cinidon-etil, a cyhalofop-butil, a famoxadon, a florasulam, a metalaxil-M és a pikolinafén
-			<a href="#">2002/81</a>	flumioxazin
-			<a href="#">2003/5</a>	deltametrin
-			<a href="#">2003/23</a>	imazamox, oxaszulfuron, etoxiszulfuron, foramszulfuron, oxadiargil és ciazofamid
-			<a href="#">2003/31</a>	2,4-DB, a béta-ciflutrin, a ciflutrin, az iprodion, a linuron, a malein-hidrazid és a pendimetalin
-			<a href="#">2003/39</a>	propineb és a propizamid
-			<a href="#">2003/68</a>	trifloxistrobin, a karfentrazon-etil, a mezotrion, a fenamidon és az izoxaflutol
-			<a href="#">2003/70</a>	mekoprop, a mekoprop-P és a propikonazol
-			<a href="#">2003/79</a>	Coniothyrium minitans
-			<a href="#">2003/81</a>	molinát, a tiram és a ziram
-			<a href="#">2003/82</a>	Kockázatok, biztonság
-			<a href="#">2003/84</a>	flurtamon, a flufenacet, a jodoszulfuron, a dimeténamid-p, a pikoxistrobin, a fosztiazát és a sziltiofam
-			<a href="#">2003/112</a>	paraquat
-			<a href="#">2003/119</a>	mezoszulfuron, a propoxikarbazon és a zoxamid
-			<a href="#">2004/20</a>	klórprofám
-			<a href="#">2004/30</a>	flazaszulfuron és a piraklosztrobin
-			<a href="#">2004/58</a>	alfa-cipermetrin, benalaxil, bromoxinil, desmedifam, ioxinil és fenmedifam
-			<a href="#">2004/60</a>	quinoxifen
-			<a href="#">2004/62</a>	mepanipyrim
-			<a href="#">2004/71</a>	Pseudomonas chlororaphis

-			<a href="#">2004/99</a>	acetamiprid és tiaklopid
-			<a href="#">2005/2</a>	Ampelomyces quisqualis és a Gliocladium catenulatum
-			<a href="#">2005/3</a>	imazoszulfuron, a laminarin, a metoxifenozyd és az S-metolaklór
-			<a href="#">2005/34</a>	etoxazol és a tepraloxidim
<a href="#">2003/2003</a>				műtrágyák
<a href="#">98/8</a>				biocidok
<a href="#">178/2002</a>				élelmiszer
<a href="#">89/107</a>				élelmiszeradalék
<a href="#">88/388</a>				ízesítő
<a href="#">1999/217</a>				ízesítő
<a href="#">1831/2003</a>				tápszer
<a href="#">82/471</a>				tápszer
<a href="#">76/768</a>				kozmetikum

#### Biztonság

<a href="#">96/82</a>			<a href="#">2003/105</a>	Seveso
			<a href="#">98/433</a>	
<a href="#">1999/36</a>		1.	<a href="#">2002/50</a>	nyomás alatti szállítótartályok
<a href="#">87/404</a>			<a href="#">90/488</a>	nyomás alatti tartályok
			<a href="#">93/68</a>	nyomástartó edények
			<a href="#">97/23</a>	nyomástartó edények

#### Hulladékok

<a href="#">94/62</a>			<a href="#">97/129</a>	csomagolási hulladék
			<a href="#">97/138</a>	
			<a href="#">2004/12</a>	
			<a href="#">2005/20</a>	
<a href="#">75/442</a>	1.		<a href="#">91/156</a>	hulladékok
-		1.	<a href="#">96/350</a>	
			<a href="#">99/177</a>	nehézfém koncentráció, műanyag rekeszek, műa rakodólapok
			<a href="#">2001/171</a>	üvegcsomagolás
			<a href="#">2001/524</a>	
			<a href="#">2005/270</a>	adatbázisrendszer
<a href="#">91/689</a>				Veszélyes hulladék
<a href="#">91/157</a>		1.	<a href="#">93/86</a>	szárazelem, akkumulátor veszélyes anyag
		2.	<a href="#">98/101</a>	
<a href="#">99/31</a>				hulladéklerakók
<a href="#">2000/532</a>	1.		<a href="#">2001/118</a>	hulladékjegyzék
	2.?		<a href="#">2001/119</a>	
	3.?		<a href="#">2001/573</a>	
<a href="#">75/439</a>	1.		<a href="#">87/101</a>	hulladékolajok
<a href="#">78/176</a>				hulladék, titán-dioxid
<a href="#">2000/14</a>			<a href="#">2002/49</a>	környezeti zaj
<a href="#">96/61</a>			<a href="#">1882/2003</a>	IPPC
-			<a href="#">2003/87</a>	
-			<a href="#">166/2006</a>	
<a href="#">85/337</a>	1.		<a href="#">97/11</a>	környezeti hatás
	2.?		<a href="#">2003/35</a>	
<a href="#">2001/42</a>				környezeti hatás
<a href="#">2003/4</a>				környezeti információk
<a href="#">97/101</a>				környezeti információk, adatok cseréje

#### Víz

<a href="#">2000/60</a>				vízkeret irányelv
<a href="#">98/83</a>				ivóvíz minőség
<a href="#">86/278</a>				szennyvíziszap
<a href="#">91/676</a>				víz, nitrászennyeződés, mezőgazdaság
<a href="#">92/446</a>			<a href="#">95/337</a>	vízügyi ágazat, kérdőív

<a href="#">91/271</a>				szennyvíz
<b>Levegő</b>				
<a href="#">99/94</a>				tüzelőanyag, szén-dioxid
<a href="#">99/30</a>				kén-dioxid, nitrogén-oxid, nitrogén-dioxid, por, ólom
<a href="#">2000/69</a>				benzol, szén-monoxid a levegőben
<a href="#">1999/13</a>				szerves oldószerek, illékony szerves vegyületek
<a href="#">96/62</a>				levegő
<a href="#">84/360</a>				ipari levegőszennyezés
<a href="#">2001/81</a>				légköri szennyezők
<a href="#">2002/3</a>				levegő ózontartalma
<b>Égetés, tüzelőberendezések</b>				
<a href="#">94/67</a>				veszélyes hulladék égetése
<a href="#">97/283</a>				dioxin, furán
<a href="#">2000/76</a>				hulladékok égetése
<a href="#">93/12</a>			<a href="#">98/70</a>	folyékony tüzelőanyag, kéntartalom
<a href="#">98/70</a>			<a href="#">2000/71</a>	benzin, dízelüzemanyagok minősége
<a href="#">2001/80</a>				tüzelőberendezés, szennyezőanyagok, levegő
<b>Klíma, ózonréteg</b>				
<a href="#">2037/2000</a>				ózonréteg
<a href="#">2003/87</a>				gáz, üvegházhatás
<a href="#">2004/101</a>				gáz, üvegházhatás
<b>Közlekedés</b>				
<a href="#">96/96</a>		1?	<a href="#">99/52</a>	gépkocsi, műszaki vizsgálat
		2.	<a href="#">2001/9</a>	
<b>Nukleáris biztonság</b>				
<a href="#">90/641</a>				ionizáló sugárveszély
<a href="#">2001/761</a>				nukleáris biztonság
<a href="#">94/33</a>				fiatalok, munkavédelem
<a href="#">98/34</a>	1.		<a href="#">98/48</a>	műszaki szabványok, szabályok információszolgáltatás

### 3. Melléklet: Veszélyek – Veszélyforrások – Veszélyes hatások

<u>Veszélyek</u>	<u>Veszélyforrások</u>	<u>Veszély helye</u>	<u>Veszélycselekvés</u>	<u>Kockázat mértéke</u>
<i>Kémiai expozíció emberre</i>				
Expozíció	Mérgező anyagok	Vegyü üzem	lenyel.belégz.érint.	ÁK,CK,MK/NOEL
Akut mérgezés	Mérgező anyagok	Vegyü üzem	lenyel.belégz.érint.	mennyiség/NOEL
Marás	Maró anyagok	Vegyü üzem	érintkezés	behatási idő/hatáskifejtési idő
Érzékenyítés	Érzékenyítő anyagok	Vegyü üzem	érintkezés	behatási idő/hatáskifejtési idő
Fertőzés	Fertőző anyagok	Klin. mikrob.techn.	érintkezés	?
Mérgezés körny.-ből	Mérgező anyagok	Táplálék	étkezés	DI/ADI
Mérgezés	Gyógyszer, oldószer	Raktár	betörés	?
<i>Fizikai expozíció emberre</i>				
Mechanikai sérülés	Mozgó alkatrészek	Üzem	mozgás	?
Sérülés	Robbanás, tűz	Üzem	jelenlét	?
Hallásromlás	Zaj	Üzem	jelenlét	zajsziint/megengedett zajsziint
Látásromlás	Fény, sötétség, sugárzás	Üzem	jelenlét	megvilágítás/kötelező megvil.
Megbetegedés	Klíma (hóm.pára,huzat)	Üzem	jelenlét	tényleges sugárzás/megeng.sug. tényleges/előirt
<i>Testtartásból eredő expozíció emberre</i>				
Számítógép	monotónia	Üzem	munka	pihenési idő/kötelező pihenési idő
<i>Épített környezet károsodása</i>				
Környezetmérgezés	Mérgező anyagok	Vizek,talaj,levegő	kibocsátás	PEC/PNEC
Robbanás	Tűzveszélyes anyagok	Vegyü üzem	kibocsátás, ...	munkahelyi konc/ARH
Tűz	Tűzveszélyes anyagok	Vegyü üzem	szikra,....	hőmérséklet/gyull.hóm.,Lp
Szállítási baleset	Vegyü anyag	Közút, vasút	szállítás	?
Műveleti baleset	Technológia	Vegyü üzem	vegü végrehajt. veszélyes jelenléte	művelet anyag adiab. /lehetséges hóm. emelk.
Elemi kár	Villám, földrengés, vihar, jégverés	Üzem		bekövetkezés valószínűség/10 <sup>-5</sup>
Infrastrukt. kár	Víz, szennyvíz, áram	Üzem, raktár	anyag, berend. jelenléte	bekövetkezés valószínűség/10 <sup>-5</sup>
Több előző veszély	Veszélyes anyagok	Üzem	betörés	?

## **4. Melléklet: Jogalkotás az Európai Unióban**

### **A jogalkotási folyamat**

Az Európai Unió Tanácsa az EU elsődleges döntéshozó, kormányközi alapon működő szerve. A Tanácsi döntésre váró feladatok számossága azonban olyan gyakori üléseket igényelne, hogy a miniszterek nem győznék a folyamatosságot. Ezért létrehozták a tagállami álláspontokat egyeztető, közelítő és a miniszterek ülésére javaslatot előterjesztő tanácsi munkacsoportokat, és az Állandó Képviselők Bizottságát, francia rövidítéssel a COREPER-t (COMmitté des REprésentants PERmanent);

A COREPER: a Tanács munkáját segítő testület, a tagországok Állandó Képviselteinek vezetőiből áll. 2004. májusa óta az európai döntéshozatali folyamatokban mi is részt veszünk. Ennek ágazatközi és az Állandó Képviselőlet közti rendjét az 1007/2004. (II. 2.) Kormány határozat szabályozza. A Kormány határozat hívta életre az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottságot (továbbiakban: EKTB). Feladata - többek között - a tanácsi üléseken képviselendő magyar álláspont előkészítése, ezzel kapcsolatos feladatok koordinálása, végrehajtása és ellenőrzése. Az EKTB munkáját szakértői csoportok segítik. A szakértői csoportokat, a működésükért első helyen felelős tárcát, és a csoport munkájában résztvevő tagokat delegáló tárcákat szintén a Kormány határozat jelöli meg.

A nemzeti rendszerektől eltérően, ahol a nemzeti akarat a parlamentben jut kifejezésre, az Európai Unió jelentős jogalkotói szerepet szán a tagállamok Tanács keretében ülésező képviselőinek. Az intézményes fejlődés során az Európai Parlament hatásköre fokozatosan bővült: a Tanács ma megosztja jogalkotói hatáskörét a Parlamenttel a kötelező erejű, általános hatályú jogi aktusok (rendelet és irányelv) elfogadásában. A döntéshozatali eljárások közé a konzultációs eljárás, az együttműködési eljárás, az együttdöntési eljárás és a hozzájárulási eljárás tartozik.

Az együttdöntési eljárást, amelyet az [Európai Unióról szóló szerződés](#) vezetett be, az [együttműködési eljárás](#) folytatásaként hozták létre. Míg azonban az együttműködési eljárásban a Tanács egyhangú döntéssel figyelmen kívül hagyhatja a Parlament véleményét, addig az együttdöntési eljárás ezt nem teszi lehetővé: egyetértés hiányában a Tanács és a Parlament képviselőiből létrehozott egyeztetőbizottságnak kell egy, a két intézmény által elfogadott szöveget kidolgoznia. Az együttdöntési eljárás e két intézménynek már egyenlő jogalkotási szerepet biztosít. Ezen eljárás során, ha a Parlamenttel folytatott egyeztetési eljárás nem jár sikerrel, a Tanács nem alakíthatja ki [közös álláspontját](#). Egyetértés hiányában a jogalkotási eljárás eredmény nélkül zárulhat le.



Az együttdöntés a jogalkotási gyakorlatban mára messze a legfontosabb eljárássá vált.

## **Az EU „jogszabályai”**

A „másodlagos jog” jelenti a közösségi jog harmadik fontos forrását a szerződések (elsődleges jog) és a nemzetközi megállapodások után. Úgy határozható meg, mint az európai intézmények által a szerződések rendelkezései alapján elfogadott normatív jogi aktusok összessége. A másodlagos joghoz tartoznak az EK-Szerződésben meghatározott, kötelező erejű jogi aktusok (rendeletek, irányelvek és határozatok) és nem kötelező erejű jogi aktusok (állásfoglalások, vélemények), de egy sor más jogi aktus is, így például az intézmények eljárási szabályzatai vagy a közösségi cselekvési programok.

A második és harmadik pillér jogi eszközei, amelyek nem képezik részét a szigorú értelemben vett másodlagos jognak, mivel továbbra is kormányközi kapcsolatokat szabályoznak, dokumentációs célból lettek e kategóriába sorolva.

Az irányelvek mellett a közösségi vívmányok (acquis communautaire) is megállapítanak munkavédelmi gyakorlatot, elvárásokat. Ez a fogalom (gyakorlat) magában foglal minden szabályt, alapelvet, egyezményt, nyilatkozatot, határozatot, véleményt, célkitűzést és gyakorlatot, amely az Európai Unióra vonatkozik. Az Európai Unió és a tagállami jogharmonizáció ezt is felöleli azon helyes jogfejlődési elven, hogy a gyakorlat, mint első lépcső "megszüli a jogot", azaz az irányelveket mindig megelőzi valamilyen vívmány, szokás.

## **Rendelet**

A rendelet, amelyet a Tanács a Parlamenttel közösen vagy a Bizottság egyedül fogad el, általános hatályú és minden elemében kötelező jogi aktus. A tagállamokhoz címzett [irányelvektől](#) és a meghatározott címzettekhez szóló [határozatoktól](#) eltérően a rendelet mindenkihez szól.

Közvetlenül alkalmazandó, azaz a nemzeti törvényekhez hasonlóan valamennyi tagállamban azonnal alkalmazandó jogot teremt, amihez a nemzeti hatóságok részéről semmilyen lépésre nincs szükség.

## **Irányelv**

Az irányelv, amelyet a Tanács a Parlamenttel közösen vagy a Bizottság egyedül fogad el, a tagállamokhoz szól. Elsődleges célja a jogszabályok közelítése.

Az irányelv az elérendő célokat illetően kötelezi a tagállamokat, de a cél megvalósításának formáját és a közösségi célkitűzések belső jogrendjükbe illesztésére szolgáló eszközök megválasztását rájuk bízta.

Ha az irányelvet a tagállamok nem ültetik át nemzeti jogszabályaikba, vagy azt hiányosan vagy késedelmesen ültetik át, a jogalanyok a nemzeti bíróságok előtt közvetlenül hivatkozhatnak a szóban forgó irányelvre.

## Határozat

A határozat, amelyet a Tanács vagy a Tanács az Európai Parlamenttel közösen vagy a Bizottság fogad el, az a jogi aktus, amellyel a közösségi intézmények konkrét ügyekről határoznak. A határozattal az intézmények cselekvésre vagy a cselekvéstől való elállásra kötelezhetnek egy tagállamot vagy az Unió egy lakosát, jogokkal ruházhatják fel, vagy kötelezettségeket róhatnak rá.

Az EU jogalkotásáról, annak szereplőiről magyar nyelven a

[http://europa.eu.int/eur-lex/lex/hu/droit\\_communautaire/droit\\_communautaire.htm#2](http://europa.eu.int/eur-lex/lex/hu/droit_communautaire/droit_communautaire.htm#2)

oldalon lehet tájékozódni.

Az itt megtalálható EU joganyag az alábbi csoportosításban férhető hozzá:

[01. Általános, pénzügyi és intézményi ügyek](#)

[02. Vámunió és az áruk szabad mozgása](#)

[03. Mezőgazdaság](#)

[04. Halászat](#)

[05. Munkavállalók szabad mozgása és szociálpolitika](#)

[06. Letelepedési jog és a szolgáltatásnyújtás szabadsága](#)

[07. Közlekedéspolitika](#)

[08. Versenypolitika](#)

[09. Adózás](#)

[10. Gazdaság- és monetáris politika és a tőke szabad mozgása](#)

[11. Külkapcsolatok](#)

[12. Energia](#)

[13. Iparpolitika és belső piac](#)

[14. Regionális politika és a strukturális eszközök összehangolása](#)

[15. Környezet, fogyasztók és egészségvédelem](#)

[16. Tudomány, tájékoztatás, oktatás és kultúra](#)

[17. Vállalkozásokra vonatkozó jog](#)

[18. Közös kül- és biztonságpolitika](#)

[19. A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség](#)

[20. Polgárok Európája](#)

Érdekes módon a munkahelyi szabályozások a 05. sorozatban, Szociálpolitika, míg a termékekhez kötött rendelkezések a 13-es, iparpolitika, belső piac c. fejezetben találhatóak.

### **A hazai feladatok az uniós jogalkotásban**

Az Európai Unió Tanácsa (a szakminiszteri Tanácsok, így például a Környezetvédelmi Tanács) intézményrendszerének működése sajátos rend szerint valósul meg. Az évente több alkalommal megtartott tanácsi ülést, amelyen már a jogszabályokról vagy jogszabálymódosításokról döntenek (egyre gyakrabban az Európai Parlament egyetértésének függvényében) a Tanács munkacsoportjainak általában minden héten tartott ülései előzik meg. E munkacsoportok az általuk véglegesnek ítélt tervezeteket, a tanácsi döntéseket közvetlenül előkészítő testületek, a tagállamok külképviseleiteinek vezetői és munkatársaik alkotta Állandó Képviselők Bizottsága (Coreper) elé terjesztik. Általában véve a szakterületi, ágazati témákkal az Állandó Képviselők helyetteseinek bizottsága, a Coreper I. foglalkozik, az átfogó összefüggésekkel pedig az Állandó Képviselők bizottsága, a Coreper II. Mindkét bizottság rendszerint hetenként ülést tart, nem egyszer több napon át. A közösségi jogrend környezetvédelmi fejezetével a Coreper I. foglalkozik. Mindezen testületekben aktív magyar részvétel folyik. Fontosabb jogszabályoknál itthon munkacsoport készíti elő a döntéseket. Ezekbe a minisztériumok, a NGO-k és a munkáltatói szervezetek küldik el képviselőiket, ahogyan ez a REACH-nél is történt.

A közösségi irányelvek átvétele, illetve rendeletek csatlakozástól való közvetlen alkalmazása egy "soha véget nem érő" folyamat. Figyelemmel lehet és kell kísérni a kezdeményezett új közösségi jogszabályok témáit, tervezeteit, aminek alapján készülni lehet a tennivalókra, bizonyos mértékig tervezni lehet a szükséges fejlesztéseket. A jelenlegi tervezetek egy része hatályos irányelvek módosítását célozza, előkészületben vannak azonban új szabályozások is.

Legalább ennyire fontos, hogy a tervezett rendeletekhez, irányelvekhez széles körűen hozzáférjenek azok a piaci szereplők, a vállalatok, amelyeknek azt azután végre kell hajtani. Ezt a feladatot az EU-ban az Európai Vegyipari Tanács (a cefic, [www.cefic.org](http://www.cefic.org)) végzi. Itthon pedig főként a Magyar Vegyipari Szövetség, [www.mavesz.hu](http://www.mavesz.hu) ) Minkét honlapon, és a következő mellékletben megadott helyeken is nyomon lehet követni az új jogszabályok keletkezését. Nagyon fontos, hogy a hazai álláspont már a kezdetektől világosan megjelenjék: a lobbizást meg kell tanulnunk.

A munkavállalók részvétele a szakszervezeteken keresztül és az Ágazati Párbeszéd Bizottságokban történhet. Erre az elmúlt időszakban egyre több, az ÁPB által szervezett fórum, ismertetés és konferencia ad lehetőséget.

## **5. melléklet: Keresés az Európai Unió joganyagaiban**

Az EUR-LEX honlapon igen részletes kereső funkció található,

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/hu/index.htm>.

E fedőlapon azok számára, akik böngészni szeretnek érdemes megnézni a Tematikus Dossziék ugrópontot: itt havonta változó témákban összefoglalják kb. 10 szakmai terület joganyagát, sőt az előkészületi dokumentációt is.

Ugyanilyen, de a hatályos jogszabályokat tartalmazó tematikus dosszié – de szemben az előbbivel ez teljes – található baloldalon, a Gyűjtemények alatt a Hatályos jogszabályok linknél. A 4. mellékletben bemutattam az itt megjelenő 20 fő fejezetet. A számunkra érdekes jogszabályok a 05-ös és a 13-as fejezetben találhatók.

A keresés funkciónál célszerű az ugyanezen fedőlap baloldalán található Egyszerű Keresést használni. Ha ismeretes a rendelet vagy az irányelv azonosítója, ezt be lehet írni a Természetes szám alatt megnyíló ablakba.

Minden egyes jogi anyagnál háromféle link jelenik meg a rövid cím és néhány más azonosító alatt:

- legalul a szöveg html vagy pdf fájlban, vagy mindkettőben
- legfelül megjelenő (és középen is, ott a szöveggel együtt) Bibliográfiai adatok nagyon érdekesek: Ezt kinyitva megtalálhatóak az adott jogi szabályozás előzményei, az azt idéző más jogi aktusok, sőt az is, hogy Magyarországon milyen formában, mikor és milyen azonosítókkal vették át azt a helyi joganyagba (persze itt ne várjunk teljesen aktuális, vagy nagyon pontos információkat. Az EU és a hazai joganyag egyáltalán nincs kölcsönös és egyértelmű megfeleltetésben: egy irányelv = egy rendelet, de ez sehol Európában sincs így).

Igen nagyszámú jogi anyag megtalálható már magyarul.

A munkavállalók védelmében megjelent törvényi szabályozások

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/hu/repert/0520.htm#05202010>

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos jogszabályok, az összes módosításokkal a piaci termékekkel kapcsolatban az alábbi linknél találhatók meg:

<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/hu/repert/1330.htm#133018>

## **6. Melléklet: A Tanulmányban használt és egyéb hasznos rövidítések**

### **Nemzetközi:**

BAT: Legjobb hozzáférhető technika

EASHW: Európai Munkaegészségügyi és Munkabiztonsági Ügynökség (Bilbao)

EFILWG: Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Dublin)

EMAS: Környezeti irányítási és felülvizsgálati rendszer

EN: Az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) által elfogadott európai szabvány

EU: Európai Unió

GHS: Globális Harmonizálási Rendszer

HSE: Egészség, Biztonság, Környezet

ILO: Nemzetközi Munkügyi Szervezet

IMF: Nemzetközi Valuta Alap

IFCS: A kémiai biztonság kormányközi fóruma

IPPC: Integrált szennyezés megelőzés és csökkentés

IPCS: A Kémiai Biztonság Nemzetközi Programja

ISO: Nemzetközi Szabványügyi Szervezet

Karta: Európai Szociális Karta

OECD: Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

TUAC: Az OECD melletti szakszervezeti képviselő

TUTB: Európai Szakszervezetek Műszaki Irodája

UNEP: ENSZ fejlesztési programirodája

UVCB anyagok. Ismeretlen és változó összetételű anyagok

WHO: Egészségügyi Világszervezet

### **Hazai:**

ÁNTSZ: Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

Fodor József-OKK: Országos Közegészségügyi Központ

Johan Béla-OEK: Országos Epidemiológiai Központ

KIR: Környezetközpontú irányítási rendszer

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

MBF: Műszaki Biztonsági Főfelügyelet

MBH: Magyar Bányászati Hivatal

MEBIR: Munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszer

MIR: Minőség irányítási rendszer

MKK: Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány

MOP: Munkavédelem Országos Programja

MSZ: Magyar Szabvány

OEP: Országos Egészségbiztosítási Pénztár

OÉTI: Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet

OKBI: Országos Kémiai Biztonsági Intézet

OKI: Országos Környezet-egészségügyi Intézet

OMFI: Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet

OMMF: Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség

ONYF: Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság

OSSKI: Országos Sugárbiológiai és Sugár-egészségügyi Kutató Intézet

## **7. Melléklet: A GHS rendszer várható bevezetési ideje**

<b>Ország</b>	<b>Várható bevezetési idő</b>
Ausztrália	2006/2008
Kanada	2008
Csille	2008
Kínai Népköztársaság	?
Indonézia	2008
Japán	2008
Korea	?
Malaysia	2007-8
Mexiko	?
Új-zéland	2004
Fülöp Szigetek	2008
Oroszország	?
Szingapur	?
Tajvan	2006
Dél Afrika	A       rendelet megfogalmazva
Afrika	Változós
Dél Amerika	folyamatban 2008?
Thajföld	2007-8
USA	(Törvénykezési tervben)
Szállítás	Legtöbb helyen hatályban

## 8. Melléklet: A Globális Harmonizációs Rendszer veszélyszimbólumai

### A GHS-ben alkalmazásra kerülő piktogramok



- Robbanásveszély
- Önreaktív anyagok
- Szerves peroxidok



- Gyúlékony anyagok
- Önreaktív anyagok
- Pirofóros anyagok
- Önhevülő anyagok
- Gyúlékony gázokat fejlesztő anyagok



- Égést tápláló (oxidáló) gázok
- Szerves peroxidok



- Nyomás alatt levő gázok



- Akut toxicitás



- Akut toxicitás
- Bőrirritáció
- Szemirritáció
- Bőrérzékenység



- Rákkeltők
- Légzőszervi szenibilizáció
- Reprodukzív toxicitás
- Célszervi toxicitás
- Ivarsejtek mutagenitása



- Szemkárosodás
- Bőrkárosodás
- A fémeket korrodálhatja



- Vízi toxicitás



## **9. Melléklet: A vegyipari kockázatokról néhány adat és számítási módszer**

A 3. melléklet utolsó oszlopa tartalmazza azt a számítási módot, ahogy az egyes veszélyekkel kapcsolatos elfogadható, vagy el nem fogadható kockázatot ki kell számítani. Ez általában egy osztás: amennyiben az érték egy feletti, a kockázat elfogadhatatlan, intézkedéseket kell tenni a csökkentésére. Ha egy alatti, ez azt jelenti, a kockázat elfogadható.

Kockázat = előfordulás valószínűsége \* a hatás mértéke

A szokásos számítási módszernél az egy millió pl. munkásra számított áldozatok száma (mikrorizikó) jelenti a kockázatot, tehát a valószínűséget egy millióra számítják.

Az alábbi táblázatban összehasonlíthatjuk a veszélyes vegyi anyagok következtében létrejövő halálos vegyi balesetek számát az NSZK-ban, és ebből következően a „kémia kockázatát” (az 1983-1992 közti esetek feldolgozásából) más tevékenységek kockázatával

- ❖ Vegyi :7 (egy millió vegyipari munkásból ennyi halt meg egy év alatt):
- ❖ Otthoni baleset:100 (ennyien haltak meg 1 millióra számított háztartásbeli közül otthoni baleset következtében egy év alatt)
- ❖ Öngyilkosság: 30 (egymillió lakosra vonatkoztatva egy év alatt)
- ❖ Baleset az utakon: 150 (egymillió lakosra)

**A veszélyes anyagok környezetbe kerülésénél** egyszerű módon értékeli a kockázatot a megfelelő EU irányelv: mindig a kitéti koncentrációt hasonlítja valamely, az anyag veszélyességének mértékétől függő és hatást még nem okozó koncentrációhoz. Amennyiben ez az arány kisebb egynél, nincs kockázat, amennyiben nagyobb, intézkedéseket kell bevezetni az arány csökkentésére. Ezt a módszert alkalmazzák mind a munkahelyi kitétek esetén az egészségi kockázat meghatározásánál, mind a környezeti expozícióknál is. A számítások részleteire a megfelelő rendeletekben részletes eligazítás található.

**A vegyi anyagok miatti robbanást** három alapvető okra vezetik vissza:

- érzékeny kémiai anyagok hirtelen bomlása (ütés, dörzsölés, hő, stb. hatására)
- oxidáció-égés
- a reakció megszaladása

**A robbanási kockázatelemzésnél** a mennyiségi értékelés kategóriákba való sorolással történhet az alábbi táblázat szerint:

Kat.	Robbanóképes elegy előfordulás	Kulcsszó	Gyújtóforrás előfordulás	Kulcsszó
A	folyamatosan, gyakorta, sokáig	állandóan	még nagyon ritka esetben sem	soha
B	alkalomszerűen, normál körülm. között	néha	ritka esetben sem	ritkán
C	ritkán, rövid időre	ritkán	normál működésnél nem	alkalomszerűen
D	nagyon ritka esetben sem	soha	normál körülmények között	mindig

**A reakció megszaladás egyszerű vizsgálatához** a kísérletekből, kalorimetrikus mérésekből vagy számításokból az alábbi változókat határozzák:

**A:** a reakció hőmérséklete: amin szokásos körülmények között a reakció lezajlik. Nem izoterm esetben a reakcióelegy által szokásosan elért legnagyobb hőmérséklet

**B:** MTSR: a reakcióelegy legnagyobb hőmérséklete, ha leáll a hűtés, tehát ameddig a reagálatlan komponensek emelik a hőmérsékletet

**C:** az a hőmérséklet, ahol másodlagos bomlás beindul (mellékreakciók, a termék továbbalakulása, stb.)

**D:** az elegy forráspontja, nyitott rendszer esetén, vagy a maximálisan lehetséges hőmérséklet (pl. amennyit zárt rendszer esetén a reaktor kibír)

A kockázatértékelés itt is osztályba sorolással történik:

1. osztály:  $A < B < D < C$  sorrend: a megszaladó reakció leáll még a forráspont elérése előtt
2. osztály: A B C D sorrend: kedvezőtlen esetben a megszaladó reakció elérheti a másodlagos bomlás – új hőforrás - hőmérsékletét
3. osztály: A D B C sorrend: a megszaladó reakció kifuthat, vagy szétnyomhatja a reaktort
4. osztály: A D C B sorrend: mint a 3. de akár a másodlagos bomlási reakció is beindulhat
5. osztály: A C B D sorrend: mielőtt a reakció kifutna, a másodlagos exoterm reakció is beindul, fokozva ezzel a veszélyt.

**10. Melléklet: Mikor vezette be Magyarország az EU irányelveket?**

